

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКООПСПІЛКИ
«ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ»**

Навчально-науковий інститут бізнесу та сучасних технологій

Форма навчання заочна

Кафедра української, іноземних мов та перекладу

Допускається до захисту
Завідувач кафедри _____ проф. Бобух Н. М.
(підпис)

«_____» _____ 20__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

на тему: **«Переклад англомовних політичних виступів українською мовою
(на матеріалі передвиборчих промов Д. Трампа та Дж. Байдена)»**

*спеціальності 035 Філологія, освітня програма 035.041 Германські мови та
літератури (переклад включно), перша – англійська*

Виконавець роботи: Коршунова Ірина Андріївна

_____
(підпис, дата)

Науковий керівник: к. пед. н., доц. Король Т. Г.

_____
(підпис, дата)

Рецензент: к. філол. н., доц. Воловик Л. Б.

_____
(підпис, дата)

Полтава – 2020

Затверджую

Погоджено

Зав. кафедри _____
(підпис)Науковий керівник _____
(підпис)

проф. Бобух Н. М.

к. пед. н., доц. Король Т. Г.

« ____ » _____ 20__ р.

« ____ » _____ 20__ р.

План

кваліфікаційної роботи магістра

спеціальності 035 Філологія, освітня програма 035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська

Коршунової Ірини Андріївни

на тему: «Переклад англомовних політичних виступів українською мовою (на матеріалі передвиборчих промов Д. Трампа та Дж. Байдена)»

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ

- 1.1. Види політичних промов
- 1.2. Структурно-стилістичні особливості текстів політичних промов
- 1.3. Лексико-граматичні особливості текстів англомовних політичних промов

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

- 2.1. Способи та види перекладу політичних промов
- 2.2. Перекладацькі прийоми для усного перекладу політичних промов
- 2.3. Перекладацькі прийоми для письмового перекладу політичних промов

Висновки до розділу 2

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ Д. ТРАМПА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

- 3.1. Індивідуальний стиль політичних промов Д. Трампа як джерело перекладацьких труднощів

3.2. Перекладацький аналіз текстів політичних промов
Дональда Трампа англійською й українською мовами

3.3 Переклад політичної промови Д. Трампа

Висновки до розділу 3

РОЗДІЛ 4. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ДЖО БАЙДЕНА
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

4.1. Перекладацький аналіз текстів політичних промов Дж. Байдена

4.2. Переклад політичної промови Дж. Байдена

4.3. Порівняльний аналіз політичних промов Д. Трампа і Дж. Байдена

Висновки до розділу 4

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Студент(ка) _____ Коршунова І. А.
(підпис)

«_____» _____ 2020 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА ЯК ОБ’ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ.....	8
1.1. Види політичних промов.....	8
1.2. Структурно-стилістичні особливості текстів політичних промов.....	11
1.3. Лексико-граматичні особливості текстів англомовних політичних промов.....	16
Висновок розділу розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	30
2.1. Способи та види перекладу політичних промов.....	30
2.2. Перекладацькі прийоми для усного перекладу політичних промов.....	37
2.3. Перекладацькі прийоми для письмового перекладу політичних промов.....	44
Висновки до розділу 2.....	49
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ДОНАЛЬДА ТРАМПА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	51
3.1. Індивідуальний стиль політичних промов Д. Трампа як джерело перекладацьких труднощів.....	51
3.2. Перекладацький аналіз текстів політичних промов Д. Трампа англійською, російською й українською мовами.....	55
3.3. Переклад політичної промови Д. Трампа.....	61
Висновки до розділу 3.....	64
РОЗДІЛ 4. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ДЖО БАЙДЕНА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	65
4.1. Перекладацький аналіз текстів політичних промов Д. Байдена.....	65
4.2. Переклад політичної промови Дж. Байдена.....	67
4.3. Порівняльний аналіз політичних промов Д. Трампа і Дж. Байдена.....	83
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	85
SUMMARY.....	90
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92

ВСТУП

Наразі роль політики і переговорного процесу дедалі більше зростає, тож у сучасні науковці все гостріше усвідомлюють той факт, що політичний дискурс є проблемою не лише політичною, а й лінгвістичною та культурною. Мова політики – це особлива знакова система, призначена для політичного діалогу. Без професійного перекладу текстів промов політиків було б неможливо зрозуміти їх точний посил та зміст. Тому сучасним перекладачам особливо важливо розвиватися у цій сфері і цікавитися політичними новинами, щоб належним чином орієнтуватися в інформаційному потоці. Адекватний і повноцінний переклад політичних промов з урахуванням лінгвокультурних особливостей мовця й потенційного адресата потребує від перекладача не лише високого рівня володіння мовою, але й ґрунтовної бази різнопланових фонових знань, та є надзвичайно затребуваним на сучасному ринку перекладацьких послуг.

Питанню дослідження політичного дискурсу, а саме його мовного складника загалом присвячено роботи таких вчених, як Р. Блакар, Т. ван Дейк, Ж. Дюбуа, В. І. Карасик, Ю. Н. Караулов, О. С. Кубрякова, Л. Лассвел, М. В. Піменова, Г. Г. Почепцов, П. Серіо, Д. Таннен, А. П. Чудінов, М. Шадсон, О. І. Шейгал та ін. Проблему лексико-стилістичних засобів, які використовуються в політичних текстах, зокрема досліджували такі вчені, як Б. М. Теплов, Т. Н. Ушакова, В. М. Русалов, А. І. Новіков, Н. Б. Міхайлова та ін. Вивченню лінгвостилістичних особливостей англomовних політичних промов присвячено значну кількість робіт сучасних мовознавців. Зокрема, питання просодичних характеристик політичних промов були висвітлені у працях О. М. Алексієвець, О. Г. Мусаєвої, Л. В. Постнікової, О. А. Філатовою та О. Л. Фрейдіної. Лексичний склад політичних промов розглядали у своїх працях О. Т. Юданова, Т. Г. Попова, Н. В. Таратина, О. П. Малишева та ін.

Отже, загальний огляд досліджень, присвячених вивченню даного питання, свідчить про недостатнє висвітлення цієї тематики у сучасній науковій

літературі. Тож **актуальність обраної теми дослідження**, з одного боку, зумовлена необхідністю вивчення й опису специфіки мовних засобів, що функціонують в політичних текстах особливого формату і статусу (а саме – в промовах політичних діячів вищої ланки), та стратегій їх відтворення при перекладі українською мовою з англійської, та зростанням ролі політичної й ідеологічної інформації в сучасному політизованому суспільстві – з другого.

Метою даного дослідження є з'ясування особливостей перекладу та визначення найбільш доцільних способів передачі точного змісту політичних промов з англійської мови на українську мову.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання таких **завдань**:

- уточнити дефініцію терміну «політична промова» та визначити її основні види;
- проаналізувати структурно-стилістичні й лексико-граматичні особливості англійських текстів політичних промов, що становлять потенційні труднощі при їх перекладі;
- обґрунтувати закономірності частотності використання перекладацьких трансформацій при перекладі політичних промов;
- розглянути перекладацькі прийоми для усного та письмового перекладу політичних промов;
- дослідити індивідуальний стиль політичних промов Д. Трампа, визначити специфіку їх перекладу українською мовою та реалізувати власний переклад.

Об'єкт дослідження складають тексти політичних промов як джерело потенційних перекладацьких труднощів.

Відповідно **предмет дослідження** становлять характерні особливості перекладу політичних промов Д. Трампа та Дж. Байдена українською мовою.

У процесі розв'язання поставлених завдань застосовувалися такі **методи дослідження**: описовий, дедуктивний та зіставний методи.

Описовий метод – це сукупність процедур інвентаризації, класифікації й інтерпретації досліджуваних мовних явищ у синхронії. Він передбачає застосування прийомів зовнішньої й внутрішньої інтерпретації. У рамках нашого дослідження застосовується для класифікації політичних промов, визначення їхніх структурно-стилістичних та мовних особливостей, представлення способів та прийомів усного й письмового перекладу текстів політичних промов.

Дедукція (від лат. *deductio* «виведення») – метод дослідження, згідно з яким на основі загальних положень (аксіом, постулатів, гіпотез) роблять висновки про окремі факти. Ґрунтується на аксіомі: якщо посилення є істинними, то і висновок є істинним. Протиставлений інтуїції і пов'язаний з іншими загальнонауковими методами, як-то: синтезом, аналізом, формалізацією й індукцією – адже загальні положення можуть бути отримані й індуктивним шляхом. У нашому випадку цей метод застосовувався для перенесення загальних теоретичних положень перекладу політичних виступів на переклад політичних промов Д. Трампа українською мовою.

Зіставний метод – головний метод контрастивної лінгвістики, спрямований на з'ясування спільних і специфічних рис зіставляваних мов на всіх їх рівнях, а також в мовленні й у тексті. Його об'єктом є вивчення різних мов - споріднених і неспоріднених. На основі цього методу аналізувалися переклади промов Д. Трампа, перекладені українською й російською мовами.

Наукова новизна виконаного дослідження полягає у тому, що:

- уперше систематизовано основні характеристики, а також виконано аналіз видів політичних промов;
- визначено основні структурно-стилістичні й лексично-граматичні особливості текстів політичних промов як об'єкта перекладу;
- досліджено індивідуальний стиль політичних промов Д. Трампа як джерело перекладацьких труднощів.

Результати дослідження можуть бути корисними для розвитку теорії й практики перекладу взагалі, а особливо для виконання перекладів політичних

промов різними мовами. У межах цього дослідження, було виконано переклад політичної промови американського президента Д. Трампа, яка може бути корисною для фахівців у політичній сфері, що власне й становить практичну значущість проведеного дослідження.

Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків, резюме, списку використаних джерел, який налічує 80 найменувань: 15 англомовних, 65 українсько-й російськомовних.

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИЧНА ПРОМОВА ЯК ОБ'ЄКТ ПЕРЕКЛАДУ

1.1. Види політичних промов

Політична промова – це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ, що містить позитивні чи негативні оцінки суспільних тенденцій та явищ, обґрунтування певних політичних поглядів чи рішень, коментарі конкретних фактів, окреслення стратегічних планів й перспектив політичних змін. Політичною промовою може бути парламентський виступ як публічна спроба переконати аудиторію в доцільності застосування певної ідеї, вжиття заходів та дій. Для ефективної реалізації цієї функції політичної промови в її тексті наводять оригінальні пропозиції, вагомі аргументи, подекуди несподівані думки. Подача тексту політичної промови, у свою чергу, характеризується швидкою реакцією та насиченою емоційною забарвленістю з дотриманням певної «рамки» мовленнєвого етикету. Політичні промови майже завжди є гостро публіцистичними тому, що вони містять формулювання певної ідеї, погляду, ідеологічної позиції, а це неминуче вимагає відсторонення й абстрагування від інших політичних позицій й поглядів. Вираження ідейної позиції, особливо для широкого загалу слухачів, завжди потребує певного пафосу, який може проявлятися по-різному: влучними, «ударними» перифразами, порівняннями і зіставленнями, епітетами й метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями; повторенням певних ідеологем; гіперболами, актуалізацією окремих слів і виразів, релевантних і дотичних до ситуації, оказіональним новотворенням, аритмічним синтаксисом, експресивним тонуванням.

Політична промова є найбільш прототипним жанром політичного дискурсу, це публічний виступ, який є ефективним засобом для досягнення визнання лідерської позиції й статусу та його демонстрації.

Ряд перекладознавців, таких як І. С. Алексєєва, П. Ньюмарк, К. Райс, М. Снелл-Горнбі, І. І. Халєєва розрізняють чотири види інформації, домінування яких у тексті оригіналу визначають його тип та впливають на вибір відповідної перекладацької стратегії. До цих видів інформації належить когнітивна, оперативна, емоційна, естетична [1, с. 114]. Розглянемо характеристики кожної з них детальніше та застосуємо до текстів політичних промов.

Когнітивна інформація, яка характеризується об'єктивністю, абстрактністю (на рівні слова і речення) та щільністю, репрезентує об'єктивні дані про навколишній світ і реальну дійсність [1, с. 115].

Оперативна (або апелятивна) інформація – це заклик до здійснення певних дій або навпаки утримання від них [1, с. 116].

Емоційна інформація, для якої, на відміну від когнітивної, характерна суб'єктивність, вона застосовується для передачі певних почуттів [1, с. 116].

У той час як естетична, яку (хоч і визнають, що її можна розглядати, як складник емоційної інформації) виділяють в окремий вид, – призначена для передачі відчуття прекрасного.

Для текстів політичних промов з огляду на їх основні функції в комунікації властивим є комбінування когнітивної, оперативної й емоційної інформації у різних співвідношеннях, що детермінується як ситуацією, так й індивідуальним стилем політика-мовця.

Загалом виокремлення видів політичної промови здійснюється за такими критеріями: 1) місце її реалізації та нагода з якої вона виголошується; 2) тематичний зміст тексту; 3) аудиторія, якій вона адресована.

Серед політичних промов М. О. Діденко, Й. Бок виділяють парламентські, передвиборчі, партійні, вітальні, святкові. У свою чергу, серед англомовного президентського дискурсу О. Й. Шейгал виокремив такі ритуальні жанри: інавгураційна / прощальна мова (“inaugural / farewell address”), Різдвяне / Новорічне звернення (“Christmas speech”), застільна промова (“toast” / “meal-speech”), ювілейна / урочиста промова, приурочена до знаменних дат, вручення

премій, відкриття форумів, фестивалів, виставок (“jubilee / anniversary speech”, “speech / remarks on the occasion of...”). Високочастотним виявився також щотижневий ритуальний жанр США – суботнє традиційне радіозвернення президента (“Saturday radio address”), характерний саме для американського суспільства і до теперішнього моменту не досліджений в лінгвістичній науковій літературі [64, с. 326].

Другими за частотністю є орієнтаційні жанри президентського дискурсу. У політичному дискурсі вони представлені такими жанрами, як партійна програма, маніфест, послання президента про становище в країні парламенту, указ, угода, звітна доповідь. До цього жанру слід також зарахувати інтерв'ю та прес-конференцію, які, як правило, глави держав дають загальновизнаним ЗМІ і з їх допомогою висловлюють свою позицію, визначають ціннісні орієнтири для своїх співгромадян.

Отже, політична промова – гострополітичний виступ, призначений для переконання аудиторії в доцільності застосування певної ідеї, вжиття заходів та дій. У текстах політичних промов переважає інформація конітивного, оперативного й емоційного типів. На основі домінування певного з них виокремлюють види політичних промов та обирають відповідні їм стратегії усного й письмового перекладу. Політичні промови класифікують за такими критеріями: місце й привід для їх реалізації, тематичний зміст повідомлення та орієнтовна аудиторія. Основними видами політичних промов є парламентські, передвиборчі, партійні, вітальні, святкові, ділові. До того ж О. Й. Шейгал виокремив такі ритуальні жанри політичних промов: інавгураційна / прощальна промова, Різдвяне / Новорічне звернення, застільна промова, ювілейна / урочиста промова, приурочена до знаменних дат, вручення премій, відкриття форумів, фестивалів, виставок. У цій роботі ми перекладемо й проаналізуємо ділову промову американського президента Д. Трампа.

1.2. Структурно-стилістичні особливості текстів політичних промов

Нагадаємо, що політична промова належить до інформативно-переконувального типу політичних текстів. Композиція текстів політичних промов різного виду, як правило, складається з трьох частин: вступ, основна частина, висновок. Зважаючи на особливості публічної комунікації, виокремлюють також зачин і кінцівку. Кожна частина має свої особливості й функції, зумовлені специфікою сприйняття мовленнєвого повідомлення.

Мета вступу полягає в тому, щоб привернути та опанувати увагу аудиторії та підготувати її для подальшого сприйняття інформації. Основна частина як структурна одиниця політичної промови містить виклад матеріалу та аргументацію. Основними методами викладу інформації є індуктивний (хід думок від конкретного до загального) і дедуктивний (переміщення від загального до часткового).

Політична промова розглядається як текст особливого типу, в основу якого покладено «трансцендентну структуру» (термін О. О. Реформатського), яка відбиває специфіку комунікативної ситуації тексту та характеризується такими лінгвостилістичними параметрами: аргументативний характер розгортання повідомлення, об'єктно-суб'єктний спосіб організації інформації, відверта авторська інтенція, безпосередня й постійна апеляція до адресата. Її специфіку також визначають спрямовані в одному напрямку та спеціально організовані мовленнєві засоби й набір релевантних комунікативно-прагматичних настанов.

У політичному дискурсі особливої актуальності набуває експресивність, яка забезпечується за рахунок використання низки засобів. За спостереженнями Т. Винокур, вона пов'язана зі стилістичними значеннями, що відповідають певному типу експресивної семантики та ускладнює лексичне або граматичне явище мови. Саме тому синтаксичні стилістичні засоби здатні виступати потужним засобом створення експресії у політичному дискурсі.

Синтаксичні стилістичні засоби, у свою чергу, з огляду на тип трансформації моделі речення, поділяються на окремі групи:

- звуження моделі речення (еліпсис, називні речення, апосіопеза, асиндетон, парцеляція);
- розширення моделі речення (повтор, перелічення, тавтологія, полісиндетон, паралельні конструкції), зміна порядку слів (інверсія, відокремлення членів речення);
- транспозиція значення речення (риторичні запитання) [27, с. 240].

Розглянемо синтаксичні засоби, побудовані на звуженні синтаксичної моделі речення. Еліпсис – це конструкція, у структурі якої випущено один (або кілька) елементів, що підлягають легкому відновленню на основі контексту. Еліпсис часто вживається у діалогах і виступає маркером розмовної мови. Називне речення – це різновид одночленної структури. Основним компонентом називного речення є іменник або іменниковий елемент. Апосіопеза полягає у раптовій зупинці посередині речення так, що реципієнт змушений сам уявити, зрозуміти та додати те, чого не вистачає. Асиндетон – це навмисне випущення сполучників, метою якого є надання авторському та персонажному мовленню компактності. Парцеляція – це свідомий поділ речення на менші частини та їх оформлення у вигляді окремих речень. Парцеляція є типовою для спонтанного мовлення, у якому функція крапок виконується паузами.

Наступними розглянемо синтаксичні стилістичні засоби, побудовані на розширенні синтаксичної моделі речення. Повтор полягає в повторенні слів, синонімів та синтаксичних конструкцій. Перелічення полягає у називанні об'єктів у такий спосіб, що виникає ланцюжок однорідних членів речення. Полісиндетон – це стилістично мотивоване повторення сполучників або прийменників. Він є засобом ритмічної організації висловлювання, увиразнення найважливішої частини інформації, а також способом зображення предметів ізольовано. Паралелізм полягає у послідовному використанні двох або більше синтаксичних структур одного й того ж самого синтаксичного зразка.

Розглянемо стилістичні синтаксичні засоби, пов'язані зі зміною порядку слів. Інверсія – незвичайне розміщення елементів речення, спрямоване на підсилення експресивності висловлювання. Особливе розташування членів речення спостерігаємо у відокремленні, стилістичному засобі, який полягає у виділенні другорядного члена речення за допомогою пунктуації. Риторичне запитання використовується як засіб відтворення діалогу з уявним співрозмовником, що надзвичайно корисне саме для політичної промови.

Таким чином, можна зробити висновки, що синтаксичні стилістичні засоби відіграють особливу роль в досягненні експресивності тексту політичної промови.

Розглянемо та проілюструємо застосування деяких лексичних стилістичних прийомів прикладами з промов Б. Обами. Одним із найпоширеніших засобів створення виразності та образності в публічних промовах є метафори, за допомогою яких певні слова розкривають сутність одних явищ та предметів за допомогою інших, дібраних на основі їхньої схожості чи контрастності. Завдяки вживанню метафор здійснюється певний емоційний вплив на аудиторію, що забезпечує підтримку промови слухачами й їх залучення до неї. Наприклад:

*Thank you for believing all the way, through every hill, through every valley –
Дякуємо, що вірили увесь цей час, не дивлячись на усі складнощі.*

У цьому прикладі Б. Обама використовує розширену метафору у словосполученні “*through every hill, through every valley*” задля підсилюючого ефекту, яка, проте, повністю втрачається при перекладі українською мовою. І якщо це абсолютно виправдано для усного перекладу цієї промови, то для письмового – навряд чи прийнятне.

Тропом, близьким до метафори, є метонімія, за допомогою якої значення слів переноситься з певних явищ та предметів на інші на основі їх суміжності. При метонімії простежується зв'язок між: автором та його твором, між

предметом і матеріалом, між посудиною і вмістом, між місцевістю і людьми, які в ній перебувають, між дією та її виконавцями. Наприклад:

When Congress last addressed this issue comprehensively in 1986, there were approximately 4 million illegal immigrants living in the United States – Коли Конгрес остаточно розглянув це питання всебічно в 1986 році, в США проживало приблизно 4 мільйони нелегальних іммігрантів.

The enemy was advancing – Ворог наступав.

Як бачимо, у вищенаведених прикладах слово “Congress” було вжите Б. Обамою для узагальнення всіх урядовців, які працюють у Конгресі США, а “enemy” – для позначення країн, що вороже ставилися до політики Сполучених Штатів.

Часто Б. Обама використовує синекдоху, що реалізується шляхом застосування назви усього об’єкту для позначення його складника або ж використання назви частини об’єкта при посилянні на ціле.

Today I say to you that the challenges we face are real... They will not be met easily or in a short span of time. But know this, America – they will be met. – Сьогодні я кажу вам, що перед нами стоять реальні проблеми... Усунути їх буде нелегко і відбудеться це не за короткий час. Але знай, Америко, ми їх здолаємо.

Обама звертається до всього населення, узагальненого в назві країни; обіцянки про подолання труднощів він адресує не просто державі, а всім американцям.

Не менш цікавим стилістичним засобом є і перифраз, що дає можливість уникнути прямого формулювання повідомлення:

This is the meaning of our liberty and our creed – why men, women and children of every race and every faith can join in celebration across this magnificent mall, and why a man whose father less than sixty years ago might not have been served at a local restaurant can now stand before you to take a most sacred oath. – У цьому сенс нашої свободи і нашого кредо – чому чоловіки, жінки і діти будь-якої раси і віросповідання можуть приєднатися до святкування у цьому чудовому

торговому центрі, і чому людина, батька якого мені ніж шістдесят років тому навряд чи б обслужили в місцевому ресторані, зараз стоїть перед вами, щоб прийняти найсвятішу з присяг.

У цьому уривку за допомогою перифразу президент Б. Обама завуальовано посиляється на самого себе, створюючи ефект наближення до народу, підкреслюючи, що і батько майбутнього політичного лідера, і він сам належать до групи людей, які впродовж історії страждали від расових утисків, але часи змінилися, і те, що громадяни мають можливість обрати своїм президентом темношкірого, тільки підкреслює рівність усіх громадян та однакове ставлення до них.

Необхідно також звернути увагу на використання гіперболи – художнього засобу, що полягає в надмірному перебільшенні характерних властивостей чи ознак певного предмета або явища задля особливого увиразнення художнього зображення. У промовах Б. Обама гіпербола використовується для підсилення позитивної патріотичної характеристики Америки та американської нації, утвердження їхньої сили та могутності:

We remain the most prosperous, powerful nation on Earth. America is a friend of each nation and every man. – Ми залишаємося найбільш процвітаючою, могутньою державою на Землі. Америка – справжній друг кожної держави і кожної людини

Одним із найуживаніших стилістичних прийомів Б. Обама є епітет, призначення якого – підкреслювати характерну рису, визначальну якість певного предмета або явища і, потрапивши в нове семантичне поле, збагачувати це поле новим емоційним чи смисловим нюансом:

The time has come to reaffirm our enduring spirit; to choose our better history; to carry forward that precious gift, that noble idea, passed on from generation to generation: the God-given promise that all are equal, all are free, and all deserve a chance to pursue their full measure of happiness. – Прийшов час, щоб підтвердити стійкість нашого духу; робити кращу історію; нести вперед цей дорогоцінний

дар, благородну ідею, що передавалася з покоління в покоління: дану Богом обіцянку, що всі рівні, всі вільні, і всі вони заслуговують на можливість досягти свого щастя.

Використання епітетів у цьому уривку надає мовленню емоційності й насиченості. Б. Обама називає свободу та рівність дорогоцінними, благородними поняттями, пов'язуючи їх важливість зі Святим Письмом та Божими настановами, підкреслюючи, що всі люди мають на них однакове право.

Отже, загалом політична промова складається з трьох частин, кожна з яких покликана виконати специфічну комунікативну функцію: вступу – опанування аудиторією; основної частини – виклад повідомлення; висновку – узагальнення, підведення підсумків, заклик до дії. Особливою рисою політичного виступу є його емоційна насиченість та експресивність, які досягаються за рахунок вживання відповідних синтаксичних і лексичних стилістичних прийомів. До синтаксичних стилістичних прийомів, характерних для англомовних текстів політичних промов, зараховуємо еліпсис, називні речення, апосіопезу, асиндетон, парцеляцію, повторення, перелічення, тавтологію, полісиндетон, паралельні конструкції, інверсію, відокремлення членів речення і риторичні запитання. У свою чергу, серед лексичних стилістичних прийомів в політичних промовою домінує вживання метофори, метонімії, синекдохи, перифразу, гіперболи, епітета.

1.3. Лексико-граматичні особливості текстів англомовних політичних промов

Лексичною основою текстів політичних промов є тематично об'єднані групи слів представлені прагматично позитивними і прагматично негативними лексичними одиницями в політичному дискурсі загалом та політичних промовах зокрема. Прикладами тематично об'єднаних груп слів з позитивною прагматикою виступають такі лексичні одиниці, як: *justice* (справедливість,

правосуддя), *freedom* (свобода), *democracy* (демократія), *society* (суспільство), *nation* (нація, держава), *citizen* (громадянин), *generation* (покоління), *dignity* (гідність) та ін., які, у зв'язку з тривалістю вживання, вже послабили свою функцію впливу, наприклад:

To Chairman Dean and my great friend Dick Durbin, and to all my fellow citizens of this great nation, with profound gratitude and great humility, I accept your nomination for presidency of the United States. – Голові Дін і моєму великому другові Діку Дурбіну, а також всім моїм співгромадянам цієї великої держави, з глибокою вдячністю і великим смиренням, я приймаю вашу кандидатуру на посаду президента Сполучених Штатів.

У підкласі мовних засобів з негативною прагматикою представлені прагматично сильні лексеми та словосполучення типу: *violence* (насильство), *hateful* (ненависть), *ideology* (ідеологія), *depression* (депресія), *the extremist* (екстреміст), *the radicalism* (радикалізм), *struggle* (боротьба), *tyranny* (тиранія), *war* (війна), *to frighten* (лякати, залякувати), *chaos* (хаос) and *retreat* (відступ) та інші, які несуть значний прагматичний потенціал і здійснюють потужний вплив на адресата.

Because for 232 years, at each moment when that promise was in jeopardy, ordinary men and women – students and soldiers, farmers and teachers, nurses and janitors – found the courage to keep It alive – Тому що протягом 232 років, кожної миті, коли ця обіцянка знаходилася під загрозою, звичайні чоловіки і жінки – студенти і солдати, фермери і вчителі, медсестри і двірники – знайшли в собі мужність зберегти її.

We meet at one of those defining moments, a moment when our nation is at war, our economy is in turmoil, and the American promise has been threatened once more – Ми зустрічаємося в один із тих визначних моментів, коли наша країна знаходиться в стані війни, наша економіка в сум'ятті, і американська обіцянка знову опинилася під загрозою.

Визначаючи основні особливості використання лексики в текстах англомовних політичних промов, слід зазначити вживання численних термінів, що належать як до власне суспільно-політичної лексики, так і запозичених з інших сфер діяльності (наука, техніка і т.д.). Ретельне вивчення текстів англомовних політичних промов дозволяє виокремити такі основні шари політичної лексики:

- детермінологізована політична лексика (що вже вийшла за межі політичного спілкування): *discussion* (дискусія), *segregation* (сегрегація), *consensus* (консенсус), *service* (служба, послуги), *confrontation* (конфронтація), etc.

I thank President Bush for his service to our nation, as well as the generosity and cooperation he has shown throughout this transition. – Я дякую Президенту Бушу за його служіння нашому народу, а також за щедрість готовність до співпраці, які він проявив протягом усього цього перехідного періоду.

We are shaped by every language and culture, drawn from every end of this Earth; and because we have tasted the bitter swill of civil war and segregation, and emerged from that dark chapter stronger and more united, we cannot help but believe that the old hatreds shall someday pass; and that America must play its role in ushering in a new era of peace. – Ми формуємося як особистості під впливом кожної мови і культури, принесених сюди з усіх кінців світу; і тому, що ми ковтонули всю гіркоту громадянської війни й сегрегації, і вийшли з цієї темної глави нашої історії ще сильнішими й згуртованішими, єдине, що нам залишається так це вірити, що колишня ненависть коли-небудь мине назавжди; і що Америка повинна виконати свою роль у встановленні нової ери миру на землі.

- оцінно-нейтральна базова політична термінологія: *legitimacy* (легітимність), *universal suffrage* (загальне виборче право), *elective responsibility* (виборна відповідальність) etc.

We made significant progress toward easing the doubts about the capacity for the job and the legitimacy of the election that have clung stubbornly to Mr. Bush during his eight difficult months in the Oval Office. You could almost see him growing into the clothes of the presidency. – Ми досягли значного прогресу у боротьбі з сумнівами щодо спроможності містера Буша працювати на посаді президента та легітимності проведених виборів, які вперто вкоренилися протягом восьми тяжких місяців в Овальному кабінеті. Ви практично стали свідками його становлення й зростання як президента.

До цієї групи також належать так звані «інтернаціоналізми», а саме :

- ✓ політичні терміни, виражені інтернаціональною лексикою греко-латинського походження: *constitution* (конституція), *communism* (комунізм), *fascism* (фашизм), *democracy* (демократія), etc.

Recall that earlier generations faced down fascism and communism not just with missiles and tanks, but with the sturdy alliances and enduring convictions. – Нагадаємо, що попередні покоління перемогли фашизм і комунізм не тільки за допомогою ракет і танків, але й міцним союзом і твердим переконанням.

If there is anyone out there who still doubts that America is a place where all things are possible; who still wonders if the dream of our founders is alive in our time; who still questions the power of our democracy, tonight is your answer. – Якщо ще є хоча б хтось, хто сумнівається в тому, що Америка є місцем необмежених можливостей; кому все ще цікаво, чи все ще жива мрія наших батьків-засновників; хто все ще сумнівається в силі нашої демократії, сьогоднішній вечір стане відповіддю для вас.

- ✓ політичні терміни, інтернаціональні за денотативним змістом: *liberty* (свобода), *equality* (рівність), *fraternity* (братерство), etc.

Let us remember that it was a man from this state who first carried the banner of the Republican Party to the White House – a party founded on the values of self-reliance, individual liberty, and national unity. – Не забувайте, що саме людина з цього штату вперше принесла прапор Республіканської партії до Білого дому -

партії, заснованої на цінностях самостійності, особистої свободи та національної єдності.

- оцінно-марковані базові політичні терміни: *conservatism* (консерватизм), *progressivism* (прогресивізм), *tyranny* (тиранія), *bureaucrat* (бюрократ), etc.

When the bombs fell on our harbor and tyranny threatened the world, she was there to witness a generation rise to greatness and a democracy was saved. – Коли нашу гавань впали бомби, і тиранія загрожувала всьому світу, вона була там, щоб стати свідком того, як ціле покоління піднялося на боротьбу за велич своєї держави і врятувало демократію.

- «злободенна лексика» чи так звані «слова-хронотопи», тобто властиві певному зрізу часу чи цілій епосі: *nuclear-free zone* (без'ядерна зона), *privatization* (приватизація), *austerity* (економія), etc.

Another timely appeal would be to ask the nuclear powers to help transform East Asia into a nuclear-free zone. The Southeast Asian Nuclear-Weapon-Free Zone Treaty, signed in Bangkok in 1995, could serve as a source of inspiration in the effort to eliminate nuclear weapons worldwide. – Ще одним своєчасним зверненням стало б прохання до ядерних держав про допомогу в перетворенні Східної Азії в без'ядерну зону. Договір про створення зони вільної від ядерної зброї в Південно-Східній Азії, підписаний у Бангкоку в 1995 році, може стати джерелом натхнення в прагненні позбавитися від ядерної зброї в усьому світі.

У якості найбільш репрезентативних шарів політичної лексики виявлено чотири семантичні групи специфічної термінології: політичної, економічної, терористичної і мілітарної.

Прикладами політичної термінології можуть слугувати: *Four Power Steering Committee* – Комітет чотирьох держав; *socialist counter-demonstrators* – контрдемонстрації, влаштовані соціалістами; *head of chancery* – глава апарату радників; *diplomats* – дипломати; *federal government* – федеральний уряд; *refugee organizations* – організації з захисту прав біженців; *the official residences of Federal Dignitaries* – офіційні резиденції високопоставлених чиновників; *social*

democrats – комітет соціал-демократичної партії; *political section* – політичний відділ; *line of defence* – оборонний рубіж; *national defence* – оборона країни; *The United States Department of State* – Міністерство закордонних справ; *Department of Defense* – Міністерство Оборони; *Secretary of Defense* – міністр Оборони; *Department of the Air Force* – Міністерство військово-повітряних сил; *Department of Health, Education and Welfare* – Міністерство охорони здоров'я, освіти та соціального забезпечення; *United States Department of Labor* – Міністерство праці; *the extravagant minorities* – екстремістська меншість; *Senator* – сенатор; *the European unity* – європейська єдність; *memorandum* – меморандум та ін.

This is the last rally of a campaign that began nearly 2 years ago. – Це останній **мітинг кампанії**, яка розпочалася ще майже 2 роки тому.

Not just the CEO but the secretary and the janitor; not just the factory owner but the men and women who work the factory floor. – На фабриці працюють не тільки **генеральний директор**, а й секретар і двірник; не тільки власник заводу, а й чоловіки і жінки.

Серед прикладів вживання економічної термінології знаходимо: *embargo* – ембарго; *taxation* – оподаткування; *stockbrokers* – біржові маклери; *the entertainment allowance* – асигнування на представницькі витрати; *the Ways and Means Department* – бюджетний відділ; *the order to the bank* – платіжне доручення банку; *bill of credit* – акредитив, вексель; *barter deal* – бартерна угода; *exchange prices* – біржовий курс; *gross receipt* – валовий дохід; *bond issue* – випуск облігацій, позика; *joint venture zone* – зона спільного підприємництва; *clearing* – кліринг, безготівкові розрахунки між банками; *commercial classified information* – комерційна таємниця; *compensation agreement* – компенсаційна угода; *control packet of shares* – контрольний пакет акцій та ін.

They are counting on the 24 Democrats on the Ways and Means Committee to produce a bill that includes universal health insurance coverage, a realistic financing scheme and a requirement that businesses help pay for it – the basic issues that have stalled the bill in a swamp of interest– group politics almost everywhere else – Вони

розраховують на те, що 24 демократи у складі бюджетного Комітету розроблять законопроект, що передбачає загальне медичне страхування, реалістичну схему фінансування та вимогу на адресу підприємств взяти видатки на себе. Це ті основні питання, через які зацікавлені політичні сили заблокували прийняття цього законопроекту майже на всіх рівнях.

Серед прикладів вживання терористичної термінології знаходимо: *terrorists* – терористи, *the dealer of the weapon* – торговець зброєю; *international terrorism* – міжнародний тероризм; *reign of terror* – правління терора; *sophisticated weapons* – складні види зброї; *liquidation* – «ліквідація»; *the coordinator* – координатор; *the fundamentalists* – фундаменталісти; *a fanatical group* – фанатичне угруповання; *the volunteer-terrorist* – терорист- смертник; *the extremist ideology* – екстремістська ідеологія; *a radical Islamic empire* – радикальна Ісламська імперія; *the radicalism* – радикалізм; *terrorist attacks* – терористичні атаки; *shahids* – шахіди та ін.

*When John McCain said we could just «muddle through» in Afghanistan, I argued for more resources and more **troops** to finish **the fight against the terrorists** who actually attacked us on 9/11, and made clear that we must take out Osama bin Laden and his **lieutenants** if we have them in our sights.* – Коли Джон Маккейн заявив, що ми можемо просто «вгрузнути» в Афганістані, я виступав за залучення додаткових ресурсів і **військових сил**, щоб завершити **боротьбу з терористами**, які фактично напали на нас 11 вересня, і дав зрозуміти, що ми повинні заарештувати Усаму бен Ладена та його лейтенантів, якщо вони знаходяться під нашими прицілами.

*You don't defeat a **terrorist network** that operates in eighty countries by occupying Iraq.* – Увівши свої війська до Іраку, ви не здолаєте **терористичну мережу**, яка працює у восьмидесяти країнах.

До прикладів мілітарної термінології, що активно вживається у текстах англомовних політичних промов, належать: *military policeman* – військова поліція; *the Bomb Disposal* – саперна служба; *offensive arms* – наступальне

озброєння; *nuclear arms* – ядерне озброєння; *the international arms dealer* – міжнародний дилер з постачання озброєння; *unprecedented military buildup* – безпрецедентне нарощування озброєння; *intelligence source* – абсолютно надійне джерело розвідувальної інформації; *terror bombing* – «психічне» бомбардування та ін.

*But I will also renew the tough, direct diplomacy that can prevent Iran from obtaining **nuclear weapons** and curb Russian **aggression**.* – Але я також відновлю жорстку, пряму дипломатію, яка перешкодить Ірану отримати **ядерну зброю** і приборкає російську **агресію**.

Важливу роль в досягненні комунікативних цілей політичних промов відіграють й граматичні засоби. З однаковою частотністю вживаються граматичні засоби як морфологічного, так і синтаксичного рівня.

Серед одиниць морфологічного рівня в політичному дискурсі частотним є інклюзивний займенник 1-ї особи множини, що широко використовується в тактиках єднання, опозиціонування, контрастування, ототожнення та ін. Як зазначає О. І. Шейгал [64], його вживання створює певну розмитість кордонів між політиком й аудиторією, що дозволяє маніпулювати свідомістю адресата. Як приклад використання інклюзива в політичній промові можна навести такий фрагмент передвиборчої промови Б. Обама:

So if you're willing to stand with me and work with me and knock on some doors with me and make some phone calls with me, I promise you we will finish what we started in 2008, and we will remind the world just why it is that the United States of America is the greatest nation on Earth. / Тому, якщо ви готові підтримати мене, працювати разом зі мною, стукати зі мною в кожні двері і дзвонити туди, куди телефоную я, то обіцяю вам, що ми закінчимо розпочате в 2008 році, і ми, тим самим, нагадаємо всьому світу, чому саме Сполучені Штати Америки – найвидатніша держава на землі.

У цьому фрагменті риторичний ефект тактики обіцянки, побудованої на основі стилістичного прийому паралелізму, посилюється тактикою солідаризації

за рахунок використання займенників другої і першої особи *you* / ви -1, *me* / я, мене. При цьому синтаксичний паралелізм супроводжується лексичними замінами (*stand with me, work with me, knock on some doors with me, make some phone calls with me*).

Серед частотних граматичних засобів морфологічного рівня, до яких також вдаються в передвиборних промовах політики, зазначається використання афіксів, які надають слову позитивного або негативного забарвлення. Наприклад, до префікса *un-* вдаються для побудови тактики звинувачення, критики, акцентування. Так, у промові Дж. Буша (молодшого) тактика критики вибудовується на основі риторичної фігури контрасту, створеної за допомогою повторення слова *steady* з префіксом *un-*, що надає слову негативного значення:

We have seen a steady erosion of American power and an unsteady exercise of American influence. / Ми є свідками поступового ослаблення могутності Америки та нестабільного прояву американського впливу в світі.

У наступному фрагменті префікс *over-* зі значенням подолання перешкоди створює основу для реалізації двох тактик одночасно – тактики самовихваляння й тактики апеляції до почуттів та емоцій електорату:

Greatness is found when American character and American courage overcome American challenges. / Велич Америки проявляється тоді, коли, завдяки американському характеру, народ Америки мужньо долає труднощі на своєму шляху.

Ефект тактичного прийому посилюється за рахунок лексичного повторення: в одному реченні слово *American* повторюється тричі. Протиставлення словосполучень *American character* / американський характер і *American courage* / американська мужність, з одного боку, і *American challenges* / виклики Америки – з другого, дозволяє за допомогою апеляції до національних почуттів американців наповнити тактику самовихваляння позитивною конотацією. При перекладі доцільно зберегти прийом повторення, що дозволить передати не тільки стилістичні особливості мови політика, а й його переконання.

Серед особливостей граматичного оформлення політичних промов дослідники відзначають часте використання абстрактних іменників. Так, в наведеному нижче фрагменті промови, виголошеній Дж. Кеннеді з нагоди висунення демократичною партією його кандидатури на посаду президента США, в одному досить короткому реченні зустрічається вісім абстрактних іменників (*reservation, obligation, effort, mind, spirit, victory, Nation, greatness*), що дозволяє політику надати тактиці обіцянки емоційної насиченості. При цьому слова *Nation* / нація, держава, *victory* / перемога, *greatness* / велич і повторення в даному контексті двічі слова *obligation* / обіцянка, наповнюють висловлювання значенням урочистої клятви американському народу вести його до величчя і перемоги:

I accept it without reservation and with only one obligation, the obligation to devote every effort of my mind and spirit to lead our Party back to victory and our Nation to greatness. / Я без вагання приймаю ваше рішення і одночасно усвідомлюю свій борг – я зобов'язуюсь присвятити всю свою душу і весь свій розум тому, щоб знову привести нашу партію до перемоги, а нашу націю до величчя.

Важливу роль в англomовному політичному дискурсі відіграє вибір часових форм. Відзначається, що футуральна орієнтація, яка передається часовими формами Future Simple, Present Simple, Present Continuous, знаходить застосування в тактиках прогнозування позитивних або негативних наслідків вибору тієї чи іншої альтернативи. Можна доповнити цю тезу тим, що в політичних промовах для створення тактики прогнозування використовуються й інші структури, зокрема Future Continuous / майбутній тривалий час і модальний вираз *to be going to* + інфінітив з тимчасовою формою Present Continuous. Прикладом використання модального висловлювання *to be going to* + інфінітив для вираження майбуття може служити фрагмент з передвиборчої промови Д. Трампа:

If I become president, we're all going to be saying, 'Merry Christmas' again. That I can tell you. / Якщо я стану президентом, ми знову будемо говорити один одному «Щасливого Різдва». Це я вам гарантую.

Слід зазначити, що в наведеному фрагменті промови Д. Трампа тактика прогнозування супроводжується риторичним прийомом алегоричності, так як фраза *Merry Christmas / Щасливого Різдва* крім свого основного значення – традиційного привітання з Різдом – має імпліцитне значення – початок нового щасливого життя американців в разі перемоги Дональда Трампа на президентських виборах. При цьому експресивність тактики прогнозування посилюється за рахунок інверсії у другому реченні *That I can tell you*, що підкреслює смислове значення попереднього речення.

У плані вирішення риторичних завдань звертає на себе увагу дієслово *tell*. З одного боку, воно може перекладатися українською мовою стилістично нейтральним словом *сказати, говорити*, як, наприклад, у наступному реченні:

But let us tell the truth: who can doubt that a veto in the Security Council will engender a cycle of violence in the Middle East? / Але давайте скажемо правду: хто може сумніватися в тому, що вето в Раді Безпеки не потягне за собою цикл вияв насильства на Близькому Сході?

Разом з тим, існують й інші варіанти перекладу дієслова *to tell*, які мають вищу експресивність, зокрема дієслова *запевняти, гарантувати, повірити*. Таким чином, в реченні *That I can tell you* дієслово *tell* може бути перекладене на українську мову таким словами, як *гарантую, запевняю вас, повірте мені*. Дані варіанти перекладу будуть більш ефективними в плані побудови персуазивної стратегії, до якої, власне, і вдається автор в даному фрагменті промови.

Завершуючи огляд граматичних особливостей політичного дискурсу, слід підкреслити, що граматичні засоби, до яких вдаються політики, відіграють важливу роль в побудові комунікативних стратегій, націлених на завоювання й утримання влади, сприяють ефективності застосування риторичних прийомів

впливу на електорат з метою насадити його свідомості бажані установки, наміри та ідеї, викликати необхідну емоційну реакцію.

Отже, тексти англомовних політичних промов містять тематично об'єднані групи слів, представлені прагматично позитивними і прагматично негативними лексичними одиницями. Крім того, для них є характерним вживання численних термінів, що належать як до власне суспільно-політичної лексики, так і запозичених з інших сфер діяльності (наука, техніка і т.д.). Серед загальної політичної лексики виокремлюють такі основні шари: детермінологізована політична лексика, оцінно-нейтральна базова політична термінологія, оцінно-марковані базові політичні терміни й так звані «слова-хронотопи». У свою чергу, специфічна термінологія в текстах англомовних політичних промов представлена чотирма семантичними групами, а саме: політичною, економічною, терористичною й мілітарною. До граматичних особливостей англомовних текстів політичних промов належать використання інклюзивного займенника 1-ї особи множини, афіксів для створення контрастів, абстрактних іменників, різноманітних часових форм дієслова.

Висновки до розділу 1

У першому підрозділі було розглянуто термін політичної промови та її класифікацію. Отже, політична промова – це гострополітичний виступ, призначений для переконання аудиторії в доцільності застосування певної ідеї, вжиття заходів та дій. У текстах політичних промов переважає інформація конітивного, оперативного й емоційного типів. На основі домінування певного з них виокремлюють види політичних промов та обирають відповідні їм стратегії усного й письмового перекладу.

Політичні промови класифікують за такими критеріями: місце й привід для їх реалізації, тематичний зміст повідомлення та орієнтовна аудиторія. Основними видами політичних промов є парламентські, передвиборчі, партійні,

вітальні, святкові, ділові. Крім того, О. Й. Шейгал виокремлює такі ритуальні жанри політичних промов: інавгураційна / прощальна мова, Різдвяне / Новорічне звернення, застільна промова, ювілейна / урочиста промова, приурочена до знаменних дат, вручення премій, відкриття форумів, фестивалів, виставок. У цій роботі ми плануємо перекласти й проаналізувати ділову промову американського президента Д. Трампа.

У другому підрозділі розглядаються структурно-стилістичні особливості текстів політичних промов. Отже, загалом політична промова складається з трьох частин, кожна з яких покликана виконати специфічну комунікативну функцію: вступу – опанування аудиторією; основної частини – виклад повідомлення; висновку – узагальнення, підведення підсумків, заклик до дії. Особливою рисою політичного виступу є його емоційна насиченість та експресивність, які досягаються за рахунок вживання відповідних синтаксичних і лексичних стилістичних прийомів. До синтаксичних стилістичних прийомів, характерних для англомовних текстів політичних промов, зараховуємо еліпсис, називні речення, апосіопезу, асиндетон, парцеляцію, повторення, перелічення, тавтологію, полісиндетон, паралельні конструкції, інверсію, відокремлення членів речення і риторичні запитання. У свою чергу, серед лексичних стилістичних прийомів домінує вживання метафори, метонімії, синекдохи, перифразу, гіперболи, епітета.

У заключному підрозділі ми проаналізували лексико-граматичні особливості текстів англомовних політичних промов. Отже, тексти англомовних політичних промов містять тематично об'єднані групи слів представлені прагматично позитивними і прагматично негативними лексичними одиницями. Крім того, для них є характерним вживання численних термінів, що належать як до власне суспільно-політичної лексики, так і запозичених з інших сфер діяльності (наука, техніка і т.д.). Серед загальної політичної лексики виокремлюють такі основні шари: детермінологізована політична лексика, оцінно-нейтральна базова політична термінологія, оцінно-марковані базові

політичні терміни й так звані «слова-хронотопи». У свою чергу, специфічна термінологія в текстах англомовних політичних промов представлена чотирма семантичними групами, а саме: політичною, економічною, терористичною й мілітарною. До граматичних особливостей англомовних текстів політичних промов належать використання інклюзивного займенника 1-ї особи множини, афіксів, абстрактних іменників, різноманітних часових форм для позначення проогнозів та перспектив на майбутнє.

РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

2.1. Способи та види перекладу політичних промов

Тлумачення перекладу як продукту тісно пов'язане з аналізом взаємозв'язків між текстом оригіналу й текстом перекладу. Увесь когнітивний досвід попередніх поколінь певного народу зберігається й передається в його мові. Відсутність відповідника окремому граматичному прийому в мові перекладу робить не можливим буквальний переклад всієї концептуальної інформації, що міститься в тексті оригіналі. Якщо якась граматична категорія відсутня в цій мові, її значення може бути передано за допомогою лексичних засобів мови перекладу. Р. Якобсон стверджує, що тільки поезія, за визначенням, не перекладається, так як у вірші форма слів сприяє побудові сенсу тексту [69, с. 107–239]. Такі висловлювання уособлюють класичну дихотомію в перекладі між почуттям/ змістом, з одного боку, і формою / стилем – з другого. Розкол між формою і змістом багато в чому пов'язаний з великим полярним розколом, який позначив історію західної теорії перекладу протягом двох тисяч років, між двома способами перекладу: буквальним і вільним. Перекладач постійно розривається між збереженням форми і змісту. Це своєрідна дилема слова і духу. Власне й сам переклад – це мистецтво і ремесло водночас.

Політична система, так само, як і мова, постійно підлягає процесу змін тому, що це жива істота, і саме тому стан мови і політичної системи постійно змінюється. Політична мова не може розглядатися як компактна технічна мова, хоча вона містить деякі особливості термінології. Політичні вирази не мають власної внутрішньої цінності, вони можуть бути лише визначені стосовно дискурсу, елементами якого вони є.

Ю. Найда зауважив, що «мова є частиною культури, і, насправді, – це найскладніший набір звичок, які здатна продемонструвати будь-яка культура.

Мова відображає культуру, забезпечує доступ до неї і в багатьох своїх проявах є її моделлю» [71].

Для того, щоб відтворити культурно-специфічні елементи та відобразити певну модель культури при перекладі, перекладачі можуть використовувати такі методи:

- опущення: усунення або зменшення частини тексту оригіналу;
- розширення: надання явної інформації, яка є не явно представлено в оригіналі, або безпосередньо в основному тексті перекладу, або у виносках чи в глосарії;
- екзотика: заміщення ділянок сленгу, діалекту, нісенітних слів тощо в тексті оригіналу грубими еквівалентами в мові перекладу (іноді подібні вирази позначають курсивом або підкресленням);
- оновлення: заміна застарілої або незрозумілої інформації сучасними еквівалентами;
- ситуативна еквівалентність: введення більш звичного контексту, ніж той, що використовується в тексті оригіналу;
- створення: більш глобальна заміна тексту оригіналу текстом, що зберігає лише головну думку / ідеї / функції тексту оригіналу.

При перекладі політичних концептів завжди необхідно враховувати не тільки контекст, а й культурні особливості країн мови оригіналу і мови перекладу, а також володіти відомостями про їх історію, політичну обстановку, розумітися на поглядах лідерів та конкретній політичній ситуації. Як зазначає Н. К. Рябцева, перекладачеві необхідно бути готовим подолати міжмовну асиметрію, «вкладати в текст більше інформації, ніж в ньому явно виражено»[54, с. 24]. Перекладач забезпечує взаємодію двох мов і культур в просторі дискурсу. Виходячи з цього, переклад є міждискурсивною діяльністю. Перекладацьке мислення постійно оперує різними мовними і культурними категоріями, які відображають різні мовні картини світу і різні концептосфери.

Для отримання адекватного перекладу політичного дискурсу необхідно аналізувати не просто окремі лексичні одиниці, а цілі концепти, «дискретні одиниці мислення» [45, с. 208]. Перекладачі повинні вивчати основні концепти політичного дискурсу, аналізувати специфіку їх вербалізації і в мові оригіналу, і в мові перекладу. Політичні тексти рясніють культурно значущими лексичними одиницями, які відображають загальні та специфічні особливості функціонування національних культур. Тому переклад лексичних одиниць політичного дискурсу становить особливу складність, перекладачеві необхідно не тільки виявляти культурно значимі компоненти промов політиків, а й максимально адаптувати їх для розуміння адресата, орієнтуючись на поле культури реципієнта. Культурно значущі лексичні одиниці в політичному дискурсі тісно пов'язані з таким явищем, як прецедентність. Передача прецедентних феноменів завжди становить складне завдання для перекладачів.

Прецедентні феномени – це будь-які значущі і відомі імена, висловлювання, тексти, ситуації, що часто вживаються і легко розпізнаються в конкретній лінгвокультурній спільноті. Тексти політичних промов містять значний обсяг відсилань до історичних подій і реалій. І американські, й українські політики регулярно використовують у текстах своїх промов ті прецедентні феномени, які представляють ціннісні орієнтири для їхніх національних спільнот. Використання політиками прецедентних феноменів допомагає створювати з аудиторією «свою атмосферу закритості від чужинців», що є ефективним засобом зближення з публікою для взаємодії на неї. «Атмосфера закритості» тягне за собою нерозуміння і, в деяких випадках, негативне ставлення реципієнтів в процесі міжкультурної комунікації, що в політичному середовищі може призвести до серйозних наслідків. Тому перекладачам слід приділяти особливу увагу передачі національно-маркованої лексики, виробляти нейтралізацію або національно-культурну адаптацію лакун.

Політичний дискурс США відрізняється високим рівнем прецедентності, перекладачі регулярно мають справу з такими явищами, і перед ними постає

питання: чи варто ці феномени замінювати, опускати, чи надавати перекладацький коментар.

Існують певні напрями модифікацій варіантних характеристик оцінного значення лексичних одиниць в англо-українському перекладі текстів, що належать до простору політичного дискурсу. Дані модифікації реалізують такі базові стратегії перекладу: стратегію інтенсифікації, стратегію деінтенсифікації, стратегію збереження вихідної інтенсивності оцінки.

Можливість модифікації оцінного значення в рамках зазначених стратегій забезпечується градуальністю оціночної шкали. Реалізація зазначених стратегій уможливорюється завдяки використанню ряду перекладацьких прийомів.

При орієнтації на стратегію інтенсифікації застосовують такі прийоми: експлікативний антонімічний переклад, різновекторна модуляція в напрямку «причина→наслідок», оцінна категоризація, персоніфікація, деевфемізація, оцінна експлікація. В якості ілюстрації стратегії інтенсифікації наведемо такий приклад:

А якщо це так, то це означає, що баланс буде абсолютно порушений, і що у однієї зі сторін виникне відчуття повної безпеки, а значить, це розв'язує її руки не тільки в локальних, а, можливо, вже і в глобальних конфліктах (Виступ і дискусія на Мюнхенській конференції з питань політики безпеки. 10.02.2007). – The balance of powers will be absolutely destroyed and one of the parties will benefit from the feeling of complete security. This means that its hands will be free not only in local but eventually also in global conflicts.

У даному випадку мова йде про спроби США розмістити системи ППО в ряді європейських країн, що вкрай негативно оцінюється російською стороною. У даному контексті чітко простежується позиція автора, яка розгортається за допомогою вживання оцінної лексики і логічної аргументації в такому напрямку: «порушення балансу (розміщення ППО на території Європейських країн) → нейтралізація можливості втрутитися з боку інших держав → здатність проводити власну політику по відношенню до інших країн будь-якими

можливими способами ». При цьому термінал позитивного значення лексичної одиниці «безпека» нейтралізується в контексті всього висловлювання, а сама лексична одиниця набуває негативного забарвлення внаслідок контекстуального взаємовпливу. У тексті оригіналу мова йде тільки про «виникненні відчуття власної безпеки», тоді як в перекладі вона експлікується, маючи на увазі вже можливість отримання вигоди із ситуації, при цьому лексична одиниця «виникати» в перекладі замінюється на лексичну одиницю “benefit”. Використання такого перетворення логічних причинно-наслідкових зв’язків стає можливим завдяки лінгвістичному і ситуативному контексту і дозволяє інтенсифікувати оцінність висловлювання загалом й експлікувати негативну оцінність. Таким чином, використання прийому різновекторної модуляції за напрямом «причина→наслідок», дозволяє модифікувати значення вихідної лексичної одиниці в перекладі, тим самим підсиливши інтенсивність оцінності висловлювання загалом.

Реалізації стратегії деінтенсифікації оцінного значення сприяє використання імплікативного антонімічного перекладу, різновекторної модуляції за напрямом «наслідок→причина», оцінної імплікації, зміни оцінної структури. Прикладом стратегії деінтенсифікації служить такий контекст:

Мені здається, що проблема сьогоденних міжнародних відносин полягає в тому, що ми бачимо все більше і більше нехтування основоположними принципами міжнародного права. – I think that the problem in international relations today is that there is increasingly less respect for the basic principles of international law (Прес-конференція за підсумками переговорів з Федеральним канцлером ФРН Ангелою Меркель. 21.01.2007).

Використання імплікативного антонімічного перекладу дозволяє пом'якшити категоричність, яку висловлює фраза «все більше і більше нехтування». Відповідник “increasingly less respect” (дослівно – *все менше і менше поваги*), зберігаючи загальну негативну оцінність висловлювання, зменшує інтенсивність оцінки в порівнянні з вихідною. Однак, відсутність

поваги не завжди означає нехтування, адже це лише один із можливих наслідків. У даному випадку реципієнт перекладу, можливо, зробить такий висновок, а, можливо, й ні. Таким чином, у тексті перекладу має місце деінтенсифікація оцінки ситуації шляхом її імплікування.

Збереження вихідного рівня інтенсивності й категоричності оцінного значення досягається шляхом використання традиційних відповідників, прийомів експлікації, семантичного калькування, конкретизації, відтворення конотативних синонімів. Наприклад:

Що стосується татарської мови, то це було зроблено теж в знак поваги до татарського народу, це друга титульна нація в нашій країні, п'ять мільйонів людей, які під час перепису населення написали, що вони вважають себе татарами (Стенограма прямого теле- і радіоефіру («Пряма лінія з Президентом Росії ». 18.10.2007). – Regarding the speech in Tatar, it was also given as a sign of respect for the Tatar people, the second largest nation in our country. There are five million people who said in the census that they consider themselves Tatars.

Незважаючи на те, що в англійській мові існує й вживається відповідник прагматично-оцінного висловлювання «титульна нація» – “titular ethnic group”, перекладач вважав за краще використовувати відповідність the largest nation, експліцитно підкресливши значущість кількості татарського народу в складі населення РФ. Це значення експліцитно підкреслюється й у подальшому контексті кількісною оцінкою (п'ять мільйонів).

Орієнтація перекладача на реалізацію однієї з виділених стратегій зумовлюється низкою факторів, серед яких:

1) приналежність тексту оригіналу до певного типу дискурсу, тобто залежність оцінних характеристик тексту оригіналу та специфіки функціонування оцінної лексики від домінантних функцій розглянутого типу дискурсу (у нашому випадку – політичного);

2) орієнтація на адресатів перекладу, урахування їхніх фонових знань, ідеологій та оцінних стереотипів, що дозволяє визначити його потенційну реакцію;

3) мета перекладу, що передбачає наявність у перекладача певних установок (надперекладацького завдання) [49].

Отже, тексти англомовних політичних промов можуть перекладатися українською мовою як усно, в умовах реальних зустрічей, переговорів тощо, так і письмово у вигляді офіційно опублікованих заяв, звернень.

Зважаючи на насиченість англомовних текстів політичних промов певною соціокультурною інформацією, реалізація кожного з видів їх перекладу передбачає використання певної стратегії, серед яких виокремлюємо: упущення, розширення, екзотику, оновлення, ситуативну еквівалентність, створення.

Політичний дискурс США також відрізняється високим рівнем прецедентності, що спонукає перекладачів обирати чи замінити ці феномени, чи випустити, чи надавати перекладацький коментар. Звісно, що заміна прецеденту та перекладацький коментар буде доречними й активно використовуватимуться при письмовому перекладі. Тоді як випущення буде продуктивним в усному перекладі.

З огляду на наявність оцінної інформації в текстах англомовних політичних промов перекладачеві доводиться також вдаватися до певних перекладацьких стратегій задля відтворення ступеня інтенсивності оцінки, а саме: інтенсифікація, деінтенсифікація, збереження вихідного рівня інтенсивності оцінки. Вибір певної стратегії визначається середовищем функціонування оцінної лексики, тобто типом дискурсу, орієнтацією на потенційних адресатів перекладу з прогнозуванням їхньої можливої реакції, а також перекладацькими установками, які визначаються метою перекладу.

2.2. Перекладацькі прийоми для усного перекладу політичних промов

Перекладацька діяльність здійснюється перекладачами у різних умовах; тексти, що перекладаються є різними за тематикою, стилістикою та жанровою приналежністю; переклади виконують в усній та письмовій формах та ін. Усі ці особливості викликають необхідність наукової класифікації видів перекладацької діяльності (видів перекладу). Отже розглянемо класифікацію перекладання політичних промов.

За співвідношенням типів мови перекладу та оригіналу:

- діяхронічний (історичний) – це переклад сучасною мовою історичного тексту, написаного мовою попередньої епохи;
- транспозиція – переклад тексту одного стилю (або жанру) в інший;
- міжмовний переклад – результат перетворення повідомлення із засобів системи однієї мови засобами системи іншої мови;
- інтерсеміотичний (семіотика – наука, що вивчає способи передавання інформації за допомогою знаків) – переклад з природної мови на штучну і навпаки.

За характеристикою суб'єкта перекладу:

- традиційний – той, що виконує людина, яка не є автором оригіналу;
- авторський – той, що виконує автор оригінального тексту;
- комп'ютерний – переклад, що виконується комп'ютером з участю або без участі людини;
- змішаний – переклад з використанням значної частини традиційного та машинного оброблення тексту.

За ознакою форми презентації тексту перекладу та оригіналу:

- письмовий переклад (письмовий переклад усного тексту і письмовий переклад письмового тексту);
- усний переклад (усний переклад письмового тексту й усний переклад усного тексту);

- синхронне перекладання – усне перекладання, що здійснюється одночасно з оригіналом, який промовляється;
- послідовне перекладання – усне перекладання, що здійснюється після прослуховування певної частини тексту;
- одностороннє перекладання – усне перекладання, що здійснюється тільки з однієї мови іншою;
- двостороннє перекладання – послідовне усне перекладання бесіди, що виконується з однієї мови іншою і навпаки.

За жанрово-стилістичною ознакою виокремлюють:

- науково-технічний переклад – переклад науково-технічних текстів і документів;
- суспільно-політичний – переклад суспільно-політичних текстів;
- художній – переклад художньої літератури;
- військовий – переклад текстів військової тематики;
- юридичний;
- побутовий.

За способом передання змісту оригіналу:

- повний – передає зміст оригінального тексту без пропусків та скорочень;
- неповний – передає зміст оригіналу з пропусками й скороченнями деталей;
- скорочений – передає зміст матеріалу у згорнутому вигляді, скорочено;
- фрагментарний – переклад лише окремого уривку тексту;
- аспектний – переклад лише тієї частини тексту, що відповідає заданому аспекту (проблемі);
- анотаційний – переклад, у якому відображається лише головна мета, предмет і призначення тексту оригіналу;

- реферативний – переклад, що містить відносно детальну інформацію про реферований документ – його призначення, тему, методи дослідження оригінальної роботи й отримані результати.

За відповідністю тексту перекладу оригіналу:

- вільний – відтворює основну інформацію оригіналу, з різними відхиленнями, примітками, пропусками;
- адекватний – відповідає оригіналу, виражає ті ж комунікативні установки, що й оригінал;
- точний – точно передає зміст оригіналу.

Отже, існує декілька видів усного перекладання: синхронне, послідовне, одностороннє, двостороннє.

Синхронний переклад – один з найбільш складних видів усного перекладу, при якому перекладач перекладає на цільову мову синхронно, одночасно зі сприйняттям на слух мови на вихідній мові, на відміну від послідовного перекладу, коли перекладач говорить в паузах у мовленні мовою оригіналу.

Н. Гайкамп, німецький перекладач, що вже майже чотири десятки років займається синхронним і письмовим перекладом з німецької, французької, англійської та італійської, вважає, що синхронному перекладу не можна навчитися: потрібно мати талант до нього. Недостатньо просто володіти двома мовами чи бути двомовним. Перед цим слід глибоко вникнути в тему і розібратися з тим, ким є оратор, якого перекладаєш. Особливого значення ця теза набуває у разі перекладу політичних промов. Тільки так можна достатньо швидко збагнути сказане і навіть вгадати наперед, тобто певним чином передбачити, що скаже мовець у наступну мить. Якщо речення починається фразою «Добрий день», ймовірно за нею йтиме «шановні пані та панове».

Особливих вмінь і зусиль вимагає переклад політичних промов. Політики, зазвичай, читають заздалегідь заготовлені промови, користуючись телесуфлером чи готовим текстом на папері, а тому говорять значно швидше і

складнішою для сприйняття мовою, ніж якби це було під час природнього людського мовлення. Це властиво багатьом політикам і чинить великий тиск на перекладачів. Як правило, перекладач не повинен перебувати в такому стресовому стані більше 15-ти хвилин. Особливо підступними є ситуації, коли політик говорить речі, протилежні тим, що від нього очікували.

Перекладати ж промови Д. Трампа – це ще складніша задача, тому що він знову й знову суперечить сам собі, та ще й протягом короткого часового проміжку. Крім цього, думки, які висловлює чинний американський президент, діаметрально протилежні тому, що заявляють його призначені міністри, він «стрибає» від однієї теми до іншої. Він цілковито непередбачуваний, абсолютно і спонтанно оперує своїми асоціаціями. З таким перекладом необхідно бути вкрай уважним. Варто зазначити, що, мабуть, перекладачам-посередникам між східними і західними культурами набагато важче збагнути зміст повідомлень, ніж перекладачам європейських мов. До слова, як і німецький перекладач Н. Гайкамп, японські перекладачі Д. Трампа теж погоджуються з думкою, що політик занадто впевнений в собі й при цьому його судження настільки нелогічні, що його мова для стриманих і зорієнтованих на перфекціонізм японців у буквальному перекладі звучатиме дико й нерозумно.

Ряд перекладачів твердо наполягають на тому, що політичні промови слід передавати винятково предметним тоном. Проте тоді варто врахувати небезпеку, що слухачі перестануть слідкувати за тим, що відбувається, так би мовити, «вимкнуть» увагу, як тільки мовлення стане занадто монотонним. «Саме тому, перекладаючи, я додаю трохи тональності й намагаюся, якщо це приміром Обама, внести нотку невимушеності. У Трампа можна спостерігати часті спалахи гніву. Наприклад, коли під час однієї з прес-конференцій колегам він раз у раз лаявся одними й тими ж словами, перший раз я переклав, а наступні – залишив звучати його мову в оригіналі. Як на мене, це дало кращий ефект», – говорить Н. Гайкамп [26].

Ось декілька прийомів від німецьких перекладачів, що допомагають перекладачам в усному перекладі політичних промов:

- **підготовка до завдання.** Перекладач ретельно вивчає всю політичну процедуру, приміром перебіг присяги чи порядок денний засідань, місяцями інтенсивно вивчає тематику політичного виступу і неодмінно особистість промовця, ознайомлюючись з його життєписом, а також долає чималий стрес – так звану «лихоманку» перед публічним виступом, яка психологічно властива багатьом з нас. Це чималий виклик, але й перевага професії, тому що весь час необхідно бути на одній хвилі з політичним процесом. Простими словами, перекладач політиків не може дозволити собі не читати газет чи не дивитися новин.

- **тренування швидкості перебігу розумових процесів.** Порозуміння між народами має свою ціну, проте недооцінювання всієї низки процесів, що за лічені секунди відбуваються у мозку однієї людини, можна продемонструвати на прикладі короткої розмови між політиком і перекладачем.

Політик: *Мене вразило, як швидко Ви перекладаєте. А Ви хоч задумуєтеся над змістом того, що перекладаєте?*

Перекладач: (жартома) *Та ну ні, що Ви! Для цього в мене зовсім немає часу. Просто, звук потрапляє в моє вухо і через деякий час виходить з рота готовими фразами.*

- **збалансованість реального змісту й здогадки.** Не лише кожна культура, а й кожна людина має свою манеру висловлюватися. Потрібно мати вміння шукати баланс між тим, що було справді сказано у виступі, та власними здогадками та інтуїцією. Інакше перекладацьких конфузів не уникнути.

- **етичний аспект роботи усного перекладача.** Ось що з приводу конфлікту заявляє Н. Гайкамп: «Безумовно, я замислювався над цим запитанням, уперше, коли усно перекладав французького ультраправого політика Марін Ле Пен. Власне, кому ти маєш право «позичати свій голос»? Тоді я запитував себе, що це за людина той колега, який в минулому перекладав німецького «фюрера»

і, яку відповідальність було на нього покладено. Як на мене, аргумент «не зроблю я – зробить інший», є слабким. Але Трамп – політик, обраний у демократичний спосіб, і новий президент Сполучених Штатів. Його я перекладаю. Для Національно-демократичної партії Німеччини чи інших право-популістських партій я б цього не робив». Як бачимо, йдеться про совість й етичні переконання людини, що є перекладачем за професією. Однак це вже тема зовсім іншого аналізу» [26].

Послідовний переклад – це передача змісту усного висловлювання, поданого на одній мові, за допомогою мовних засобів іншої мови, з урахуванням всіх лексичних, граматичних і стилістичних особливостей. Послідовний переклад відрізняється тим, що фахівець приступає до перекладу промови спікера, уже після того, як той закінчив говорити або зробив паузу. Такий вид перекладу найчастіше потрібен на зустрічах з іноземними партнерами, виступах на форумах і конгресах, у ході презентацій, виставок, переговорів, нарад або відеоконференцій. У ситуаціях, коли аудиторія нечисленна або використання синхронного перекладу не передбачене чи неможливе з технічних причин. Послідовний переклад зарекомендував себе як ефективний інструмент і при «мобільному» характері зустрічей, з великою кількістю переміщень, переїздів: наприклад, під час роботи на промислових об'єктах, у ділових поїздках, коли зустрічі проходять буквально «на бігу».

У процесі послідовного перекладу фахівець уже в момент виступу формулює переклад і вимовляє його для аудиторії під час пауз промовця. По мірі збільшення швидкості й обсягу мовлення без пауз оратора неминуче зростає і кількість пропусків інформації перекладачем, проте сенс сказаного при цьому не втрачається. Як правило, досвідчені доповідачі навмисно роблять у своїх виступах паузи, розуміючи, наскільки якість перекладацької послуги залежить від швидкості, з якою вони говорять. Для якісного виконання такого складного завдання, як послідовний переклад, перекладачеві необхідні не тільки відмінне

знання мови й етикету, висока стресостійкість і широкий кругозір, але й тренована пам'ять, здатна зберігати великі обсяги інформації промовця.

Ще однією особливістю послідовного перекладу можна назвати переклад з записом, наприклад, на офіційних зустрічах високого рівня, міжнародних форумах, у прямому ефірі, де мають місце довгі висловлювання і велика кількість цифрових даних, дат або імен, коли точний переклад має високу важливість. У таких випадках фахівець застосовує «запис у блокнот», і потім в перекладі використовує потрібну інформацію. У деяких випадках перекладач може мати перед собою промову доповідача, у яку, залежно від розвитку подій, він може вносити корективи.

На відміну від синхронного, послідовний переклад може здійснюватися і без спеціального обладнання; тут також немає чіткого обмеження в часі для промовця, що, утім, може означати збільшення часу виступу. Найчастіше такий вид перекладу здійснюється тільки на одну мову.

Отже, перекладацька діяльність має свої особливості: переклад здійснюється у різних умовах; тексти, що перекладаються є різними за тематикою, стилістикою та жанровою приналежністю; переклади виконують в усній та письмовій формах та ін. І саме це зумовлює необхідність наукової класифікації видів перекладацької діяльності (видів перекладу). Вона розрізняється за такими критеріями: за співвідношенням типів мови перекладу та оригіналу (діахронічний, транспозиція, міжмовний переклад, інтерсеміотичний), за характеристикою суб'єкта перекладу (той, що виконується людиною, яка не є автором оригіналу, авторський, комп'ютерний, змішаний), за ознакою форми презентації тексту перекладу та оригіналу (письмовий переклад, усний переклад, синхронне переклад, послідовний переклад, односторонній, двосторонній переклад), за жанрово-стилістичною ознакою (науково-технічний переклад, суспільно-політичний, художній, військовий, юридичний, побутовий), за способом передання змісту оригіналу (повний, неповний, скорочений, фрагментарний, аспектний, анотаційний, реферативний), за відповідністю тексту

перекладу оригіналу (вільний, адекватний, точний). Як правило, виокремлюють такі основні види усного перекладу: синхронний, послідовний, односторонній, двосторонній. Задля адекватного перекладу змісту перекладачі використовують такі прийоми: підготовка до завдання, збалансованість реального змісту і здогадки, тренування швидкості перебігу розумових процесів, етичний аспект роботи усного перекладача.

2.3. Перекладацькі прийоми для письмового перекладу політичних промов

Першими письмовими перекладами були переклади Біблії на грецьку та латинську мови, а також на мови народів середньовічної Європи. Письмовий переклад – це переклад, що здійснюється в письмовій формі. У межах письмового перекладу розрізняють:

- письмовий переклад письмового тексту (переклад письмового тексту, який здійснюється у письмовій формі);
- письмовий переклад усного тексту (переклад усного тексту, який здійснюється у письмовій формі). Цей вид перекладу становить певний інтерес у рамках нашого дослідження, адже першопочатково політична промова орієнтована на виголошення її перед аудиторією.

Існує така диференціація письмового перекладу:

- інформативний переклад, метою якого є загальне ознайомлення зі змістом тексту іноземною мовою;
- точний переклад, потрібний для детального ознайомлення з його змістом;
- найточніший, юридично засвідчений переклад для офіційних документів і законів.

Окрім того, виокремлюють буквальний, адекватний, реферативний, анотаційний переклади.

Адекватним називають переклад, в якому відтворюється єдність змісту та форми. У поняття адекватність входить передача стилістичних й експресивних відтінків оригіналу. Крім того, навіть при відсутності формальної точності передачі окремих слів та словосполучень переклад у цілому може бути адекватним. А нерідко буває і так, що переклад є адекватним саме завдяки порушенню цієї елементарної і поверхневої точності. Коли окремі, дрібні, деколи неперекладні елементи тексту передаються відповідно до ідейно-художнього задуму автора, переклад досягає високого ступеня адекватності.

Під буквальним перекладом слід розуміти переклад за зовнішньою (графічною або фонетичною) подібністю між іноземним та українським словом або словосполученням, без урахування смислових відмінностей між ними. Слід розрізняти буквалізм етимологічний, тобто пов'язаний з походженням слова, та буквалізм семантичний, тобто пов'язаний з його значенням. Етимологічний буквалізм полягає у використанні при перекладі зовнішньо схожого слова чи словосполучення, котре не відповідає за своїм значенням слову або словосполученню в мові оригіналу (*complexion* – комплекція, будова тіла, а не колір обличчя; *patron* – патрон, начальник, хазяїн, покровитель, а не постійний відвідувач). Під семантичним буквалізмом розуміють використання при перекладі загального, як правило, найвідомішого значення слова або словосполучення замість конкретного: *man* – людина (загальне значення); *мужчина, солдат, робітник* (конкретне значення); *house* – дім (загальне значення); *житло, приміщення, будівля* (конкретне значення).

Під реферативним перекладом розуміють:

1) письмовий переклад заздалегідь відібраних частин тексту оригіналу, що складають зв'язний текст;

2) виклад основних положень змісту оригіналу, що супроводжується висновками й оцінкою. Реферативний переклад у 5 – 10 і більше разів коротший за текст оригіналу. Робота над першим різновидом реферативного перекладу складається з таких етапів:

- ознайомлення з текстом оригіналу; за потреби – вивчення спеціальної літератури;
- визначення в тексті оригіналу основного й другорядного (відступи, повтори, багатослівність, екскурси в суміжні галузі тощо);
- перекладування основної частини, усування можливих диспропорцій, нелогічності;
- переклад основної частини, зв'язний і логічний виклад змісту тексту оригіналу.

Робота над другим різновидом реферативного перекладу відбувається за такою схемою:

- докладне вивчення тексту оригіналу;
- стислий виклад змісту тексту оригіналу за власним планом;
- формулювання висновків, можливе висловлення оцінки.

Анотаційний переклад – це стисла характеристика тексту оригіналу, що надає перелік основних розглянутих питань, іноді містить критичну оцінку. Такий переклад дає фахівцеві уявлення про характер тексту оригіналу (наукова стаття, технічний опис, науково-популярна книга), про його структуру (які питання розглянуто, у якій послідовності, висновки автора), про призначення, актуальність оригіналу, обґрунтованість висновків тощо. Обсяг анотації не може перевищувати 500 друкованих знаків.

А. Фітерман та Т. Левицька виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій [41, с. 56], які застосовуються для виконання перекладу:

1. Граматичні трансформації: перестановки, опущення і додавання, перебудови та заміни пропозицій (семантичного іваріанту).
2. Стилiстичні трансформації: логізація, експресивація, модернізація та архаїзація.
3. Лексичні трансформації: заміна і додавання, конкретизація і генералізація пропозицій.

Перестановки – вид граматичних трансформацій, який зводиться до зміни лінійного розташування елементів висловлювання, найчастіше – членів речення. Причини застосування перестановок полягають в різниці нормативних установках систем англійської й української мов, і, насамперед, це відсутність в українській мові жорсткого порядку слів, як це є в англійській мові.

Опущення – вид граматичних трансформацій, протилежний додаванням. Мова йде про опущення в перекладі надлишкових мовних одиниць. У більшості випадків це елементи, які належать до структури мови: так, деякі займенники, вживання яких в англійському реченні рекомендоване системними правилами, будуть надлишковими в українському перекладі. Як відомо, артиклі, допоміжні дієслова у заперечних чи питальних реченнях відсутні в українській мові, тому вони не перекладаються взагалі.

Додавання – граматична трансформація, при якій у перекладеному тексті з'являються нові лексичні елементи, експліцитно розкриваючи те, що в оригіналі виражено граматично.

Заміни – один з найрозповсюдженіших видів граматичних трансформацій, які стосуються як морфології, так і синтаксису. Модальні дієслова в англійській мові мають більшу палітру відтінків значень, яких не має український словник. Отже, при перекладі речень з модальними дієсловами доводиться замінювати відсутні слова найближчими за значенням. Замінюється граматична категорія часу, відсутня в українській граматиці: маємо на увазі перфектні та подовжені часи. Перелічені випадки не вичерпують списку граматичних заміни. У цих трансформаціях беруть участь усі частини мови, усі члени речення і всі синтаксичні конструкції, що і пояснює їх численність і різноманітність.

Логізація – це спосіб перекладу шляхом заміни емоційно-експресивної або етномаркованої одиниці мови оригіналу стилістично нейтральним її відповідником у мові перекладу, що усуває або послаблює естетичну функцію першотвору [72, с. 32].

Експресивація – це спосіб перекладу шляхом заміни нейтральної одиниці мови оригіналу її стилістично-маркованим відповідником у мові перекладу, що надає перекладу емоційно-експресивного забарвлення [72, с. 33].

Модернізація – це спосіб перекладу застарілих, архаїчних слів та висловів, а також слів-історизмів сучаснішими їх відповідниками, що послаблює естетичну функцію першотвору [72, с. 34].

Архаїзація – це спосіб перекладу сучасної загальноновживаної лексики застарілими, архаїчними словами та висловами, а також словами-історизмами для відтворення історичних реалій або надання мові перекладу необхідного стилістичного забарвлення [72, с. 35].

Конкретизація значення – це лексична трансформація, внаслідок якої слово (термін) ширшої семантики в оригіналі замінюється словом (терміном) вузької семантики.

Трансформація генералізації звичайно використовується при перекладі загальнонародного та загальнонаукового (загальнотехнічного) шарів лексичного складу наукових і технічних текстів. Оскільки її застосування може призводити до певної втрати (точності) інформації, використовувати її слід обачно.

Тож, усі ці прийоми можна використовувати при письмовому перекладі політичних промов.

Отже, на основі вищезгаданого, письмовий переклад – це переклад, що здійснюється в письмовій формі та поділяється на дві категорії: письмовий переклад письмового тексту (переклад письмового тексту, який здійснюється у письмовій формі); письмовий переклад усного тексту (переклад усного тексту, який здійснюється у письмовій формі). Науковці виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій: граматичні (перестановки, опущення і додавання, перебудови та заміни пропозицій); стилістичні (експресивація, модернізація та архаїзація); лексичні (заміна і додавання, конкретизація і генералізація пропозицій). Усі вони активно використовуються при перекладі політичних промов.

Висновки до розділу 2

У першому підрозділі другого розділу було розглянуто основні види перекладу політичних промов, а саме усні та письмові. Зважаючи на насиченість англомовних текстів політичних промов певною соціокультурною інформацією, реалізація кожного з видів їх перекладу передбачає використання певної стратегії, серед яких виокремлюємо: упушення, розширення, екзотику, оновлення, ситуативну еквівалентність, створення.

Політичний дискурс США також відрізняється високим рівнем прецедентності, що спонукає перекладачів обирати чи замінити ці феномени, чи випустити, чи надавати перекладацький коментар. Звісно, що заміна прецеденту та перекладацький коментар будуть доречними й активно використовуватимуться при письмовому перекладі. Тоді як випущення буде продуктивним в усному перекладі.

З огляду на наявність оцінної інформації в текстах англомовних політичних промов перекладачеві доводиться також вдаватися до певних перекладацьких стратегій задля відтворення ступеня інтенсивності оцінки, а саме: інтенсифікація, деінтенсифікація, збереження її вихідного рівня інтенсивності. Вибір певної стратегії визначається середовищем функціонування оцінної лексики, тобто типом дискурсу, орієнтацією на потенційних адресатів перекладу з прогнозуванням їхньої можливої реакції, а також перекладацькими установками, які визначаються метою перекладу.

У другому підрозділі ми проаналізували особливості перекладацької діяльності, а саме: переклад здійснюється в різних умовах; тексти, що перекладаються є різними за тематикою, стилістикою та жанровою приналежністю; переклади виконуються в усній та письмовій формах та ін. І саме це зумовлює необхідність наукової класифікації видів перекладацької діяльності (видів перекладу). Вона розрізняється за такими критеріями: за

співвідношенням типів мови перекладу та оригіналу (діахронічний, транспозиція, міжмовний переклад, інтерсеміотичний), за характеристикою суб'єкта перекладу (той, що виконує людина, яка не є автором оригіналу, авторський, комп'ютерний, змішаний), за ознакою форми презентації тексту перекладу та оригіналу (письмовий переклад, усний переклад, синхронний переклад, послідовний переклад, односторонній, двосторонній переклад), за жанрово-стилістичною ознакою (науково-технічний переклад, суспільно-політичний, художній, військовий, юридичний, побутовий), за способом передання змісту оригіналу (повний, неповний, скорочений, фрагментарний, аспектний, анотаційний, реферативний), за відповідністю тексту перекладу оригіналу (вільний, адекватний, точний). Як правило, виокремлюють такі основні види усного перекладу: синхронний, послідовний, односторонній, двосторонній. Задля адекватного перекладу змісту перекладачі використовують такі прийоми: підготовка до завдання, збалансованість реального змісту і здогадки, тренування швидкості перебігу розумових процесів, етичний аспект роботи усного перекладача. На основі інформації, викладеної у третьому підрозділі, письмовий переклад – це переклад, що здійснюється в письмовій формі та поділяється на дві категорії: письмовий переклад письмового тексту (переклад письмового тексту, який здійснюється у письмовій формі); письмовий переклад усного тексту (переклад усного тексту, який здійснюється у письмовій формі). Науковці виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій: граматичні (перестановки, опущення і додавання, перебудови та заміни граматичних категорій); стилістичні (експресивація, модернізація та архаїзація); лексичні (заміна і додавання, конкретизація і генералізація).

РОЗДІЛ 3. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ Д. ТРАМПА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

3.1. Індивідуальний стиль політичних промов Д. Трампа як джерело перекладацьких труднощів

У мовній поведінці Д. Трампа критики виділяють кілька донувальних стратегій:

- 1) жорстка категоризація та критика саме тих сегментів населення, проти яких налаштований цільовий електорат (мусульман, іммігрантів, жінок, неповносправних, людей з нетрадиційною орієнтацією тощо);
- 2) нагнітання жахів, занепокоєння щодо стану зовнішньої та внутрішньої політики, зокрема пов'язаного з напливом сирійських мігрантів;
- 3) пропонування готових рішень економічних, політичних та соціальних проблем.

Щодо структурно-семантичних особливостей його політичних промов:

- 1) використання наближення до розмовного реєстру, зокрема й у формах звертання (*Folks! Народ!, What the hell... якого дідька*), завдяки чому він прагне наблизитися до пересічного американця (lauman) й віддалитися від тих республіканців, які дотримуються канонів увічливості;
- 2) спрощений синтаксис: використання простих речень та конструкцій, фрагментарних синтаксичних структур та членування складного речення на кілька неповних;
- 3) дослівний повтор й відтворення ідентичного змісту в семантично синонімічній формі.

Дж. Лакофф вважає повтори ефективними у політичній стратегії Д. Трампа [70]. Як і більшість політиків, у своєму мовленні він використовує емоційно забарвлені епітети. Отже, завдяки модифікаціям, тобто додаванню оцінних

прикметників та прислівників до вже згаданих дієслів та іменників, увага аудиторії фокусується на семантиці ключових слів.

Аналізуючи дискурсивну тріумфальну промову Д. Трампа, ми виявили ряд особливостей, що дозволяють збагнути його нинішнє політичне бачення та перспективи розвитку американської політики на найближчий президентський термін. Відзначимо, що хоча виступ не позбавлений притаманних йому стандартних формулювань та експресивності, помітними рисами є більша, порівняно з передвиборчими промовами, стриманість та ввічливість і навіть привітність висловлювань на адресу своїх суперників та прагнення уникати гострих тем, що стосуються окремих верств населення. Одіозний політик неодноразово потрапляв у чорні списки через свої некоректні висловлювання на адресу Б. Обама та Х. Клінтон.

У своєму зверненні Д. Трамп традиційно використовує повтори, очевидно, для того, щоб закарбувати в слухачів та глядачів розуміння, чому саме він став президентом, і співчуває Х. Клінтон уже на самому початку, виступаючи в ролі позитивного національного героя:

“She congratulated us – it’s all about us...” (“Вона привітала нас – наголошую, нас...”), *“...a very, very hard-fought campaign”* (надзвичайно, надзвичайно складна кампанія), *“...she – she fought very hard (...вона – вона так палко боролася).*

Повтори також ужиті у формах звертання до народу: *“...expect our government to serve the people and serve the people it will”* (тут також він вдається до стилістичного прийому інверсії), *“tremendous potential”* (величезний потенціал), та в розповідях про членів своєї родини, команди та *Secret Service* (секретної служби): *“great, great relationship”*, *“unbelievable job, unbelievable”*.

Властива політична гіперболізація виявляється у зверненні Д. Трампа з вживанням таких словосполучень: *to owe sb a major debt of gratitude* (бути вдячним комусь, бути в боргу перед кимось), *untapped potential* (невідкритий або невикористаний досі потенціал), *second to none* (незрівнянна – про економіку

США); *Nothing we want for our future is beyond our reach* (Ми досягнемо всього, чого хочемо в майбутньому); *America will no longer settle for anything less than the best* (Америка погодиться тільки на найкраще).

Для перекладу останніх речень використано прийом мейозису, тропу “применшення”, що доволі часто трапляється в англійському мовленні.

Не менш емоційно забарвленими є такі вирази: *to embark upon the project* (узятися за проект, ступити на шлях проекту), *to harness creative talents* (спрямувати творчі таланти), *to leverage their tremendous talents* (стимулювати розвиток їхніх надзвичайних талантів), *bind the wounds of division* (зашити рани ворожнечі) та ін.

Аналізуючи виступи Д. Трампа, неважко помітити, що еліпсис в його промові займає значне місце. Як відомо, під еліпсисом розуміють конструкцію, у структурі якої опущено один (або кілька) елементів, які можуть бути відновлені на основі контексту. До пропозицій з неповною структурою Д. Трамп вдається з самого початку свого монологу в першому зверненні до виборців:

«Wow. Whoa. That is some group of people. Thousands. So nice, thank you very much. This is beyond anybody's expectations. There's been no crowd like this - Ого. Вау. Стільки людей. Тисячі. Так приємно, велике спасибі. Це виходить за рамки будь-яких моїх очікувань. Такого натовпу я ще не бачив.»

За рахунок подібних пропозицій створюється ефект динамічності, рішучості, що забезпечує максимальний вплив на слухача. У таких пропозиціях ми бачимо пропуски структурно необхідних елементів висловлювання, які легко відновлюються, в першому випадку – «there are», у другому випадку – «It's». Еліпсис створює ефект невимушеного довірчого тону, зближенню оратора з аудиторією. Д. Трамп, будучи бізнесменом, прагне правильно та красиво «піднести товар», а в політичному виступі головним «товаром» для «споживачів» є сама мова. Оскільки на даний момент для нього головним об'єктом впливу є певне коло виборців, він прагне сподобатися їм, висловлюючи подяку за те, що вони зібралися в Трамп-тауер (Trump Tower).

Часто Д. Трамп вживає не просто паралельні конструкції з різним лексичним наповненням, а вдається до прямого синтаксичного повтору, буквально повторюючи речення або його частину:

«But you do not hear that from anybody else. You do not hear it from anybody else. And I watch the speeches. I watch the speeches of these people, and they say the sun will rise, the moon will set, all sorts of wonderful things will happen. And people are saying, «What's going on? I want a job. Just get me a job. I do not need the rhetoric. I want a job» – «Але ви не почуєте це від когось іншого. Ви не почуєте це ні від кого. І я дивлюся на виступи. Я дивлюся на виступи цих людей, і вони кажуть, що сонце підніметься, Місяць зайде і все буде чудово. І люди кажуть: «Нащо мені це? Я хочу роботу. Просто дай мені роботу. Мені не потрібні пусті слова. Я хочу роботу.»»

Речення набуває емоційного відтінку за рахунок використання антонімічної групи *the sun will rise – the moon will set*, а також буквально повторюваних речень на початку і в кінці абзацу: *“you do not hear that from anybody else”* і *“I want a job”* відповідно. Таке використання синтаксичних прийомів дозволяє Д. Трампу зробити акцент на тому, що всі політики дають з року в рік необґрунтовані обіцянки для залучення необхідної кількості голосів, що також можна розглядати як тактику зближення з аудиторією.

Підводячи підсумки, зазначимо, що жанр усного політичного виступу, незважаючи на його емоційну насиченість і ефект спонтанності, все ж зазвичай має продуману синтаксичну організацію. Проаналізовані промови Д. Трампа – не виняток. Використання паралелізму і повторів створює більш чіткий ритм мови, що підсилює вплив на аудиторію. Саме ритм впливає на емоції слухачів, а також і на сприйняття сенсу всього повідомлення, що вкрай важливо в політичному дискурсі. Д. Трамп є майстром публічних виступів, просуваючи свої ідеї та пропозиції. Він відкрито і не озираючись на авторитети обговорює наболілі проблеми, про які в країні прийнято мовчати. Саме тому він використовує мову, зрозумілу простому американцеві, щоб ще раз підкреслити –

він не просто мільярдер, а людина з народу, він один з них. Еліпсис і паралелізм допомагають йому зробити мову доступною. Він використовує прості слова, неодноразово повторюючи їх в своїх висловлюваннях. Усе це сприяє посиленню емоційного впливу на аудиторію, що і є основним завданням оратора.

3.2. Перекладацький аналіз текстів політичних промов Д. Трампа англійською й українською мовами

Для аналізу вжитих перекладацьких трансформацій за основу взято інавгураційну промову Д. Трампа:

Chief Justice Roberts, President Carter, President Clinton, President Bush, President Obama, **fellow Americans**, and people of the world: thank you. We, the citizens of America, are now joined **in a great national effort to rebuild** our country and restore its promise for all of our people. Together we will determine the course of America, and the world, for many, many years **to come**. **We will face challenges. We will confront hardships, but we will get the job done.** - Верховний судде Робертс, президенте Картер, президенте Клінтон, президенте Буш, президенте Обама, **дорогі співвітчизники** та люди всього світу, дякую вам. Ми громадяни Америки. Зараз ми об'єдналися **і зробили роботу з відновлення** країни і відновлення її сили для усіх людей. Разом ми будемо визначати курс Америки і курс світу на багато-багато років. **Ми будемо стикатися з викликами і з тяготами, але ми все зробимо.**

Fellow Americans – дорогі співвітчизники (логізація);

in a great national effort to rebuild - **і зробили роботу з відновлення** (конкретизація);

to come – опущення;

We will face challenges. We will confront hardships, but we will get the job done - Ми будемо стикатися з викликами і з тяготами, але ми все зробимо (перебудова).

Every four years, we gather on these steps to carry out the **orderly and peaceful** transfer of power, **and we are grateful to President Obama and First Lady Michelle Obama for their gracious aid throughout this transition.** They have been magnificent. Thank you. - Кожні 4 роки ми збираємося тут, на цих сходах, для того, щоб **мирно** передати владу. **І ми вдячні президенту Обамі та першій леді Мішель Обамі за їхню допомогу під час процесу переходу.** Вони були чудові. Дякую.

orderly and peaceful – мирно (опущення);

... power, and we are grateful... - ... владу. І ми вдячні...(перебудова).

Today's ceremony, **however**, has very special meaning, because today we are not merely transferring power from one administration to another, or from one party to another, but we are transferring power from Washington, D.C., and giving it back to you, the people. - Сьогоднішня церемонія має дуже особливе значення, бо сьогодні ми не просто передаємо владу від однієї адміністрації іншій або від однієї партії іншій, а ми передаємо владу з Вашингтону, округ Колумбія, і повертаємо її вам, народу.

However - опущення

For too long, a small group in our nation's capital has reaped the rewards of government, while the people have born the cost. Washington flourished, but the people did not share in its wealth. Politicians prospered, but the **jobs** left and the factories closed. The establishment protected itself, but not the citizens of our country. Their victories have not been **your victories. Their triumphs** have not been your **triumphs**, and while they celebrated in our nation's capital, there was little to celebrate for struggling families all across our land. That all changes, **starting right here and right now**, because this moment is your moment—it belongs to you. It belongs to everyone gathered here today, and everyone watching, all across America. This is your day. This is your celebration, and this, the United States of America, is your country. - Дуже довго невелика група у столиці насолоджувалася усіма бонусами, а люди платили за це ціну. Вашингтон розквітав, але не ділився з народом своїми

багатствами. Процвітали політики, але **робочі місця** скорочувалися і заводи закривалися. Вищі класи захищали себе, а не громадян нашої країни. І їхні перемоги не були **вашими перемогами**, **їхні тріумфи** не були вашими. І поки вони святкували тут, у столиці, вам мало що було святкувати, усім сім'ям, що страждали по цій країні. Усе це зміниться **з цього дня. Саме тут**. Бо цей момент – ваш момент. Він належить вам. Він належить усім, хто прийшов сюди, і усім, хто дивиться нас по всій Америці. Це ваш день. Це ваше свято. І ці США – ваша країна.

jobs – робочі місця (логізація);

...your victories. Their triumphs... - вашими перемогами, їхні тріумфи (перебудова);

triumphs – опущення;

...starting right here and right now... - ...з цього дня. Саме тут (конкретизація, перебудова).

What truly matters is not which party controls our government, but whether our government is controlled by the people. January 20th, 2017 will be remembered as the day the people became the rulers of this **nation** again. The forgotten men and women of our country, **will be forgotten no longer**. Everyone is listening to you now. **You came by the tens of millions to become part of a historic movement, the likes of which the world has never seen before**. At the center of this movement is a **crucial** conviction: that a nation exists to serve its **citizens**. - Має сенс не те, яка партія контролює уряд, а те, що народ контролює уряд. 20 січня 2017 року увійде в історію як день, коли люди стали володарями цієї **країни** знову. Забуті жінки і чоловіки нашої країни **не будуть більше забутими**. Усі зараз чують вас. **Ви приїхали, аби стати частиною історичного руху. Цього світ ніколи не бачив раніше**. У центрі цього руху упевнення, що народ існує для того, щоб служити собі.

nation – країни (синонімічна заміна);

will be forgotten no longer - не будуть більше забутими (перебудова);

You came by the tens of millions to become part of a historic movement, the likes of which the world has never seen before. - Ви приїхали, аби стати частиною історичного руху. Цього світ ніколи не бачив раніше (опущення, перебудова).

crucial – опущення;

citizens - собі (логізація);

Americans want great schools **for their children**, safe neighborhoods **for their families**, and good **jobs** for themselves. **These are just and reasonable demands of righteous people and a righteous public, but for too many of our citizens a different reality exists. Mothers and children trapped in poverty in our inner cities**, rusted out factories, scattered like tombstones **across the landscape of our nation**, an education system flush with cash, **but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge**, and the crime, and the gangs, and the drugs that have stolen too many lives and robbed our country of so much unrealized potential. This American carnage stops right here and stops right now. - Американцям потрібні хороші школи, безпечні райони і хороші **робочі місця** для себе. **Це справедливо, це розумно. Це вимоги праведних людей. Але для багатьох наших співвітчизників реальність відрізняється. Є бідність. Заводи проржавілі, і вони нагадують нам могильні камені. Освітня система не надає освіти нашій молоді, не надає їм знань. Злочинність, банди і наркотики забрали багато життів і пограбували нашу країну. Ця американська різня припиниться прямо тут і прямо зараз.**

for their children, for their families – опущення;

jobs - робочі місця (додавання);

These are just and reasonable demands of righteous people and a righteous public, but for too many of our citizens a different reality exists. Mothers and children trapped in poverty in our inner cities - Це справедливо, це розумно. Це вимоги праведних людей. Але для багатьох наших співвітчизників реальність відрізняється. (перебудова, опущення);

across the landscape of our nation, but which leaves our young and beautiful students deprived of all knowledge – опущення;

We are one nation and their pain is our pain. Their dreams are our dreams and their success will be our success. We share one heart, one home, and one glorious destiny. The oath of office, I take today, is an oath of allegiance to all Americans. For many decades, we've enriched foreign industry **at the expense of American industry**, subsidized the armies of other countries, while allowing for the **very sad depletion** of our military. We've defended other nation's borders while refusing to defend our own. And spent trillions and trillions of dollars overseas, while America's infrastructure has fallen into disrepair and decay. We've made other countries rich while the wealth, strength and confidence of our country has **dissipated** over the horizon. **One by one, the factories shuttered and left our shores, with not even a thought about the millions and millions of American workers that were left behind.** The wealth of our middle class has been ripped from their homes and then redistributed all across the world. - **Ми єдиний народ. І їхній біль – це наш біль, їхні мрії – це наші мрії, їхні успіхи стануть нашими успіхами.** У нас спільне серце, спільний дім і спільне майбутнє. Присяга, яку я склав сьогодні – це присяга вірності усім американцям. Багато десятиліть ми давали гроші іноземним промисловостям, **а не американцям**, субсидії іншим країнам, дозволивши **занепасти** нашим військовим силам. Ми захищали кордони інших країн і не захищали свій власний **кордон**. Ми витратили трильйони доларів за кордон у той час, коли інфраструктура Америки розпадається на частини. Ми збагатили інші країни, однак багатство, сила і впевненість нашої країни **розсипалися і зникли за горизонтом. Один за одним закривалися заводи. Вони навіть не подумали про мільйони американських робітників, що залишилися без роботи.** Багатство нашого середнього класу зникло, а потім було розподілено по всьому світу.

We are one nation and their pain is our pain. Their dreams are our dreams and their success will be our success. - Ми єдиний народ. І їхній біль – це наш біль, їхні мрії – це наші мрії, їхні успіхи стануть нашими успіхами. (перебудова);

at the expense of American industry - а не американцям (генералізація);

very sad depletion – занепасти (перебудова);

кордон – додавання;

dissipated - розсипалися і зникли (додавання);

One by one, the factories shuttered and left our shores, with not even a thought about the millions and millions of American workers that were left behind. - Один за одним закривалися заводи. Вони навіть не подумали про мільйони американських робітників, що залишилися без роботи. (перебудова);

But that is the past, and now we are looking only to the future. We assembled here today are issuing a new decree to be heard in every city, in every foreign capital, and in every hall of power, from this day forward: a new vision will govern our land, from this day forward, it's going to be only America first. - Але це у минулому. А зараз ми очікуємо і дивимосся тільки у майбутнє. Сьогодні ми зібралися тут і хочемо, щоб нас почули у кожному місті, у кожній іноземній столиці та в усіх коридорах влади. З цього самого дня буде нова стратегія, що буде керувати нашою країною. З цього дня Америка буде перш за все. Америка перш за все.

But that is the past, and now we are looking only to the future, in every hall of power, from this day forward: a new vision will govern our land, from this day forward, it's going to be only America first. - Але це у минулому. А зараз ми очікуємо і дивимосся тільки у майбутнє. усіх коридорах влади. З цього самого дня буде нова стратегія, що буде керувати нашою країною. З цього дня Америка буде перш за все. Америка перш за все (перебудова).

Отже, на прикладі цієї промови ми можемо відстежити, які основні перекладацькі трансформації використовуються для перекладу інавгураційної

промови Д. Трампа. У її перекладі переважають такі перекладацькі прийоми як логізація, перебудова, опущення та додавання.

3.3. Переклад політичної промови Д. Трампа

У цьому підрозділі ми розглянемо частину промови Д. Трампа щодо проблем міграції та закриття південного кордону США для потенційних мігрантів, перекладемо її та проаналізуємо використані для цього перекладацькі трансформації:

My fellow Americans,

Tonight, I am speaking to you because **there is a growing humanitarian and security crisis at our southern border.**

Every day, customs and border patrol **agents** encounter thousands of illegal immigrants trying to enter our country. We are out of space to hold them, and we have no way to promptly **return them back home to their country.** - Мої співвітчизники,

Сьогодні, я звертаюся до вас, тому що **на нашому південному кордоні зростає гуманітарна криза і криза безпеки.** Щодня митники та прикордонні патрулі стикаються з тисячами нелегальних іммігрантів, які намагаються проникнути до нашої країни. У нас немає достатньо місця, щоб приймати їх, і ми не можемо негайно **депортувати їх.**

there is a growing humanitarian and security crisis at our southern border - на нашому південному кордоні зростає гуманітарна криза і криза безпеки (перестановка, конкретизація);

agents – опущення;

return them back home to their country - депортувати їх (перифраза).

America proudly welcomes millions of lawful immigrants who enrich our society and **contribute** to our nation. But all Americans are hurt by uncontrolled, illegal migration. It strains public resources and drives down jobs and wages. Among those hardest hit are African Americans and Hispanic Americans. - Америка з

гордістю вітає мільйони законних іммігрантів, які збагачують наше суспільство і **роблять свій внесок** у добробут нашої країни. Але всі американці страждають від неконтрольованої, нелегальної міграції. Вона стримує державні ресурси і знижує кількість робочих місць і заробітну плату. Більше за всіх страждають афроамериканці та латиноамериканці.

Contribute – роблять свій внесок (додавання).

Our southern border is a pipeline for vast quantities of illegal drugs, including meth, heroin, cocaine, and fentanyl. Every week, 300 of our citizens are killed by heroin alone, 90% of which floods across from our southern border. More Americans will die from drugs this year than were killed in the entire Vietnam war. - Наш південний кордон **виступає таким собі** трубопроводом для величезного незаконного обігу наркотиків, у тому числі метамфетаміну, героїну, кокаїну, і фентанілу. Щотижня, 300 наших громадян гинуть тільки від героїну, 90% якого потрапляє **до Америки** через її південний кордон. У цьому році кількість американців, які помруть від наркотиків, перевищить кількість загиблих протягом всієї війни у В'єтнамі.

виступає таким собі, до Америки – додавання.

In the last two years, ICE officers made 266,000 arrests of aliens with criminal records, **including those charged or convicted of** 100,000 assaults, 30,000 sex crimes, and 4,000 **violent** killings. Over the years, thousands of Americans have been brutally killed by those who illegally entered our country, and thousands more lives will be lost if we don't act right now.

This is a humanitarian crisis – a crisis of the heart and a crisis of the soul. - За останні два роки офіцери ДВС здійснили 266 тисяч арештів іноземців за кримінальними справами, **ними було скоєно** 100 тисяч нападів, 30 000 сексуальних злочинів і 4000 вбивств. Протягом **багатьох** років тисячі американців були жорстоко вбиті тими, хто незаконно проник до нашої країни, і ще тисячі життів будуть втрачені, якщо ми не почнемо діяти прямо зараз.

Це гуманітарна криза – криза серця і криза душі.

including those charged or convicted of - ними було скоєно (антонімічний переклад);

violent – опущення;

bagat'box – додавання;

Last month, 20,000 migrant children were illegally brought into the United States – **a dramatic increase**. These children are used as human pawns by **vicious coyotes** and ruthless gangs. **One in three women** are sexually assaulted on the dangerous trek up through Mexico. Women and children are the biggest victims, **by far**, of our broken system.

This is the tragic reality of illegal immigration on our southern border. This is the cycle of human suffering that I am determined to end. - Минулого місяця **відбулося різке зростання** – За останній місяць 20 000 дітей-мігрантів були незаконно увезено до Сполучених Штатів. Банди використовують цих дітей у якості людських пішаків. **Кожна третя жінка** зазнає сексуального насильства під час небезпечного переходу через Мексику. Жінки і діти є найбільшими жертвами нашої зламаной системи. Це трагічна реальність нелегальної імміграції на нашому південному кордоні. Це цикл людських страждань, який я вирішив закінчити.

a dramatic increase - відбулося різке зростання (додавання, перебудова);

vicious coyotes – опущення;

one in three women – кожна третя жінка (перебудова);

by far – опущення;

Проаналізувавши текст промови Д. Трампа, стає зрозуміло, що він обирає прості слова, аби бути більш зрозумілим народу та створити ефект наближення до нього. Превалюючими перекладацькими прийомами є опущення, додавання й перебудова. Ці перекладацькі прийоми є корисними, адже не всі структури, які вживаються в англійській мові мають україномовні відповідники.

Висновки до розділу 3

Підводячи підсумки, відзначимо, що жанр усного політичного виступу, незважаючи на його емоційну насиченість й ефект спонтанності, усе ж зазвичай має продуману синтаксичну організацію. Проаналізовані мови Д. Трампа – не виняток. Використання паралелізму і повторень створює більш чіткий ритм мови, що підсилює вплив на аудиторію. Саме ритм впливає на емоції слухачів, а також на сприйняття сенсу всього повідомлення, що вкрай важливо в політичному дискурсі. Д. Трамп є справжнім майстром публічних виступів. Просуваючи свої ідеї та пропозиції, він відкрито і, не озираючись на авторитети, обговорює наболілі проблеми, про які в країні прийнято мовчати. Саме тому він використовує мову, зрозумілу простому американцеві, щоб ще раз підкреслити – він не просто мільярдер, а людина з народу, він один з них. Еліпсис і паралелізм допомагають йому зробити мову доступною. Він використовує прості слова, неодноразово повторюючи їх у своїх висловлюваннях. Усе це сприяє посиленню емоційного впливу на аудиторію, що і є основним завданням оратора.

На прикладі перекладу інавгураційної промови Д. Трампа сайтом новин ми можемо простежити основні використані перекладацькі трансформації. У цьому перекладі переважають такі перекладацькі прийоми: логізація, перебудова, опущення та додавання.

Самостійно переклавши й проаналізувавши текст промови Д. Трампа маємо всі підстави стверджувати, що він обирає прості слова, аби бути більш зрозумілим та створити ефект наближення до народу. Превалюючими перекладацькими прийомами в межах нашого перекладу є опущення, додавання і перебудова. Отримані результати тісно корелюють з результатами аналізу паралельних текстів його промов англійською й українською мовами. Це, у свою чергу, дозволяє стверджувати, що для перекладу промов Д. Трампа українською мовою буде характерним застосування опущень, додавань та перебудови синтаксичних структур.

РОЗДІЛ 4. ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ ДЖО БАЙДЕНА УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

4.1. Перекладацький аналіз текстів політичних промов Д. Байдена

У цьому розділі проаналізовано стиль текстів політичних промов Джо Байдена на прикладі його дебатів із різними політиками, зокрема Сарою Палін і Дональдом Трампом.

Аналіз дебатів віце-президента Сари Палін і Джо Байдена. У ході нашого лінгвістичного аналізу дебатів віце-президента, де брали участь Сара Палін і Джо Байден, ми виокремили декілька прийомів, які використовує Дж. Байден у своїх промовах. Наприклад, Сара Палін, маючи бажання не виокремлювати себе як «Вашингтонську еліту», вживала такі вирази: «you betcha», «darn right», які дуже відрізняються від офіційного стилю політичних промов. На відміну ж від свого супротивника, Джо Байден будував свою промову більш офіційно і мав на меті привернути увагу науковців та інтелектуалів, «тих, хто шукає досвіду і знань».

Під час особистої розмови чи дискусії двоє людей часто пристосовуються до моделей, діалектів або лексики іншої людини, щоб дійти до спільної точки зору. Однак під час цих дебатів кожен кандидат твердо тримався власних схем мовлення, не бажаючи віддавати перевагу стилю свого опонента.

Під час нашого дослідження, ми помітили, що Байден свідомо підтримував більш стандартний формат дебатів завдяки своєму мовному стилю. Він не дотримувався помітно неформального стилю Пейлін, так само, як і вона не дотримувалася офіційного.

Аналіз дебатів Дональда Трампа і Джо Байдена.

Читабельність і чіткість – це ключові моменти у політичних промовах. У своїй промові щодо перемоги 2020 року Джо Байден пообіцяв бути

«Президентом, який прагне не розділяти, а об'єднувати». Ми розглянемо текстовий аналіз стенограми, а також проаналізуємо, які ключові моменти використовує Дж. Байден, щоб охопити величезну та розділену націю.

Тож, велике значення мало те, що Байден мав широку аудиторію. Причиною того, що Трамп мав той же успіх було те, що він мав зв'язок з аудиторією, тому що він звертався до народу прямою та простою мовою. За шкалою Флеша-Кінкейда, його виступи та відповіді на дебатах мають рівень від четвертого до шостого класу. Флеш-Кінкейд – це найбільш широко використовуваний показник читабельності. Він вказує, на якому рівні повинна бути аудиторія, щоб зрозуміти текст. Оцінки Трампа за цією шкалою прирівнювалися до віку потенційного читача / слухача від 9 до 12 років. Він звертався до людей на кілька класів нижче, ніж його конкуренти. Одне дослідження читабельності припустило, що: «Трамп використовує низьку читабельність і простоту мови як риторичну стратегію для завоювання популярності відповідно до тенденції до антиінтелектуалізму» [79]. Тож, хоча зміст його висловлювань незрозумілий для тих, хто перевіряє факти, простота мовлення, якою він користується, притягує до себе довіру у значної частини нації.

Тепер детальніше розглянемо чому Байден переміг у дебатах із Трампом. Емпатичні та вражаючі промови Джо Байдена набирають найвищу оцінку у рейтингу «читабельності». Це означає, що його можуть зрозуміти 100% грамотного населення. Це важливий елемент цієї промови, оскільки, не дивлячись на те, що Дж. Байден тепер обраний Президентом, його переможна промова все ще несе в собі функцію переконання. Джо Байден у цій промові хоче донести ідею об'єднання Америки. Він хоче об'єднати виборців з обох боків і покінчити з «жорсткою риторикою» Трампа. Це означає, що він повинен завоювати розчарованих виборців Трампа, змусивши їх відчувати себе потрібними. Також за шкалі Флеша-Кінкейда, його виступ оцінюється в 6.3

бала, що підтверджує, що його промова легко доступна для розуміння широкої громадськості.

Використання активного стану в промові. В англійській мові вживаються два граматичні стани: активний і пасивний. Джо Байден використовує тільки активний стан, тож його повідомлення завжди звучить так: дійте! Промова динамічна. У ній йдеться про те, що далі робитиме адміністрація Байдена-Гарріс. Така заява, як: «Наша робота починається з того, щоб контролювати COVID», покладає на уряд чітку відповідальність. Також, як ми помітили, промова містить дуже мало прислівників та кліше. Хоча прислівники є важливим елементом, їх вживання в занадто великій кількості може сповільнити ваші речення. Уникаючи їх, Байден надав більшого значення активним дієсловам, які посилюють проникливість та спрямованість спілкування.

Фрази-кліше. Промова Джо Байдена вражає ще й тим, що він зовсім не використовує фрази-кліше. Останнє, що хочуть почути американці, – це виступ, що містить безглузді висловлювання. Багато людей поділяють думку, що, хоча це перемога Сполучених Штатів, попереду ще багато важкої роботи.

«Позитивність» промови. Наш аналіз показав, що Байден висловлювався позитивно [80]. 2020 рік став важким для Америки та світу. Важливо було мати промову про перемогу, яка несла надію.

Проаналізувавши тексти промов Джо Байдена, ми бачимо, що політик дотримується формальної мови. Також він не прагне занадто спрощувати тексти своїх промов, намагаючись привернути інтелектуальну частину населення на свій бік. Проте це не заважає йому доносити свою думку достатньо просто і зрозуміло для іншої частини населення Америки.

4.2. Переклад політичної промови Дж. Байдена

У цьому підрозділі ми розглянемо частину промови Джо Байдена у Верховній Раді України, перекладемо її та проаналізуємо використані для цього перекладацькі трансформації:

Thank you. What a great honor for me to be able to represent my country before such an august audience.

Mr. President, Mr. Prime Minister, Mr. Chairman, members of the Rada, ladies and gentlemen, I am deeply honored to be invited to speak to you today at a moment marked by great opportunity, as well as great uncertainty for the people of Ukraine. The stakes for your country and the expectations of your people have never been higher because Ukraine, as you know better than I, has been *here* before.

Дякую. Яка велика честь для мене представляти свою країну перед такою вельмишановною аудиторією.

Пане Президенте! Пане Прем'єр-міністр! Пане Голова Ради і члени Ради! Пани і панове! Мені надзвичайно приємно мати можливість виступити перед вами сьогодні в цей момент, позначений великим шансом, але також великою невизначеністю для народу України. Зараз ставки для вашої країни і очікування вашого народу як ніколи високі, тому що Україна, як ви знаєте краще, ніж я, вже була *в подібній ситуації*.

Here - в подібній ситуації (опущення)

In the West, as here we remember, *the Orange Revolution* -- young men and women who filled the Maidan a decade ago demanding that their voices and their votes both be respected. They refused to back down in the face of rigged elections, and they succeeded.

На Заході, як і тут, ми пам'ятаємо *Помаранчеву революцію*. Пам'ятаємо *молодих жінок та чоловіків*, які десять років тому заповнили Майдан, які вимагали, щоби їх голоси і результати їхнього голосування поважалися. Вони не хотіли поступитися, і залишити в силі сфальсифіковані вибори, і вони домоглися свого.

the Orange Revolution -- young men and women - Помаранчеву революцію. Пам'ятаємо молодих жінок та чоловіків (членування)

But as history tells us *and shows*, and as we know, Ukraine's leaders proved incapable of delivering on the promise of democratic revolution. We saw reforms put in place only to be rolled back. We saw oligarchs uninterested in change ousted from power only to return. Reformers persecuted, thrown in prison as political retribution. And the bright flame of hope for a new Ukraine snuffed out by the pervasive poison of cronyism, corruption, and kleptocracy.

Але історія вчить нас і, як ми знаємо, українські лідери не спромоглися виконати обіцянки демократичної революції. Ми бачили, як реформи впроваджувалися, а потім їх згортали. Ми бачили, як олігархів, які були проти змін, було усунуто від влади, *а потім бачили*, як вони повернулися. *Ми бачили*, як реформаторів почали переслідувати і кидали до в'язниці з мотивів політичної помсти. Яскраве полум'я надії на створення нової України було загашено всепроникною отрутою кумівства, корупції і клептократії.

And shows – опущення

а потім бачили, ми бачили – додавання

Nearly a decade later, that flame of hope was reignited by thousands of brave Ukrainians, some of you in this room, *storming the Maidan*, demanding a

Revolution of Dignity. The world was transfixed. This time they were not going to be denied the future that so many of your *country* have longed for, for so long.

Але по майже десяти роках оце полум'я надії знову було запалено тисячами хоробрих українців, багато з яких зараз в цьому залі, з вимогою *нової* революції – Революції Гідності. Світ завмер. Цього разу вони не збиралися дозволити перекрити шлях до майбутнього, про яке так багато *людей* у вашій країні мріяли такий довгий час.

storming the Maidan – *опущення*

нової – *додавання*

country – *людей* (конкретизація)

And the world was horrified when peaceful *patriots* were met by violence. *They* stayed at the Maidan day and night, facing down the Berkut in riot gear. For the first time since the Middle Ages, the bells of *St. Mary* [*sic] raised the alarm, calling the citizens of Ukraine to reinforce their brothers and sisters on the Maidan. Tens of thousands heeded the call bringing with them food, clothing, blankets, medical supplies, and their support. *As the world watched* -- and I was literally on the phone with your former President urging restraint -- as the world watched, the final assault came. Amidst fire and ice, snipers on rooftops, the Heavenly Hundred paid the ultimate price of patriots the world over. Their blood and courage delivering to the Ukrainian people a second chance for freedom. Their sacrifice -- to put it bluntly -- is now your obligation.

Світ жахнувся, коли мирні *протести* були зустрінуті насиллям. Але *люди* залишалися на Майдані і вдень, і вночі перед шеренгами Беркуту у повному обладунку. Вперше з часів середньовіччя дзвони *Свято-Михайлівського собору* підняли тривогу, закликаючи громадян України підкріпити своїх братів і сестер

на Майдані. Десятки тисяч *людей* відповіли на цей заклик: приносили їжу, одяг, ковдри, медикаменти і свою допомогу. *А світ дивився. І я* в прямому сенсі висів на телефоні з тодішнім Президентом, закликаючи до стриманості. Проте останній штурм таки розпочався. Серед криги й вогню, Небесна сотня, у яку полетіли кулі снайперів з дахів будинків, заплатила найвищу ціну, яку платять у цьому світі справжні патріоти. Їх кров і відвага дали українцям другий шанс на свободу. І їхня жертва, скажемо прямо, зараз перетворилася на ваш обов'язок.

patriots – протести (логізація)

they – люди (конкретизація)

St. Mary - Свято-Михайлівського собору (еквівалент)

людей – додавання

as the world watched -- and I - А світ дивився. І я (членування)

You have a historic opportunity to be remembered as the Rada that *finally and permanently* laid in place the pillars of freedom that *your people* have longed for, yearned for, for so many years.

I need not tell you this is a joint responsibility. The President, the Prime Minister, the members of this august body -- all of you must put aside parochial differences and make real the Revolution of Dignity.

Перед вами історична можливість залишитися в історії як Рада, що заклала нові підвалини свободи, якої так прагнув і на яку так чекав *український народ*.

Не мені нагадувати вам, що це спільна відповідальність як Президента, так Прем'єр-міністра, так і членів цього високоповажного органу: усі ви повинні відкласти убік дрібні розбіжності, щоб втілити Революцію Гідності у реальність.

finally and permanently – додавання

your people - український народ (логізація)

They took a vast continent and a diverse people - what John Adams, one of our Founding Fathers *and future Presidents* once said - called “an unwieldy machine”. And they molded that unwieldy machine into a united representative democracy where people saw themselves as Americans first and citizens of their region second.

But our union remained imperfect, our democracy incomplete. Seventy years later *we went through* a second testing during the American Civil War, which nearly tore our still young country asunder. Winning on the field of battle wasn't sufficient to unite our country. To end slavery and the regional differences we had, to grant former slaves citizenships and rights, the United States Congress assembled -- had to amend our Constitution.

Вони взяли величезний континент, різноманітних людей – те що Джон Адамс, один із наших батьків-засновників якось назвав «неповороткою машиною» – і виліпили з цієї неповороткої машини об'єднану представницьку демократію, де люди бачили себе, перш за все, американцями, а вже потім – громадянами своїх регіонів.

Але наш союз, *наша спільнота* залишалася неповною, незавершеною. 70 років по тому *перед нами стояло* повторне випробування – американська Громадянська війна, яка майже розірвала на той час ще молоду країну. Перемога на полі бою була недостатньою для того, щоб об'єднати нашу країну. Для того, щоб скасувати рабство і відмінності між різними регіонами, надати права і свободи колишнім рабам, Конгрес Сполучених Штатів зібрався та вніс поправки до нашої Конституції.

and future Presidents – опущення

наша спільнота – додавання

we went through - перед нами стояло (антонімічний переклад)

Individual members of that Congress lost their jobs standing up *to do* the right thing. Everyone took real political risks to overcome entrenched opposition for the good of achieving a truly United States of America.

In the end, it *came down* to extraordinary patriots -- individuals putting their personal needs behind the needs of their nation, their narrow interest behind unity.

Ladies and gentlemen, I believe the President, the Prime Minister, every member of this body now faces a similar test of courage.

Окремі члени того Конгресу *практично* втрачали свою роботу *в ім'я* правильного рішення. Всі йшли на чималий політичний ризик, виступивши проти впливової опозиції заради того, щоби створити по-справжньому Сполучені Штати Америки.

В кінцевому підсумку, все *лягло на плечі* надзвичайних патріотів – людей, які підпорядкували свої власні потреби потребам нації, свої вузькі інтереси – необхідності єдності.

Пани і панове, я вважаю, що Президент, уряд, кожний член цього органу влади зараз стоїть перед подібним *завданням*.

Практично – додавання

to do - в ім'я (експресивація)

came down - лягло на плечі (логізація)

similar test of courage – завданням (генералізація)

And those martyrs still give voice to the timeless ideals and the timeless ideas, the universal values that unite *free* people all around the world. I visited every part of this world. There's fewer than a handful of countries I've not been in. *I've traveled over 1.3 million miles just since being Vice President.* The whole world is watching you. That's a fact. They're watching you because their hopes for your success as you fight both the unrelenting aggression of the Kremlin and the cancer of corruption will impact on them.

In both these struggles you have the unwavering support of the United States of America and the American people - including nearly 1 million proud Ukrainian Americans. You have the united support of Europe - Western, Central, and Eastern Europe - all invested in your democratic success because your success goes to the heart of an enduring commitment to a Europe whole, free, and at peace. If you fail, the experiment fails. It is no exaggeration to say that the hopes of freedom-loving people the world over are with you because so much rides on your fragile experiment with democracy succeeding.

Завдяки цим мученикам прозвучали вічні ідеї і ідеали, універсальні цінності, що об'єднують людей по всьому світу. Я був *майже* в кожному куточку цього світу. *Мабуть*, залишилося дуже мало країн, в яких я ще не побував. З часу обрання мене віце-президентом я подолав мільйон триста тисяч кілометрів. Увесь світ спостерігає за вами. Це факт. Вони спостерігають за вами, тому що сподіваються, що ваш успіх у вашій боротьбі проти безжалісної агресії Кремля і проти ракової пухлини корупції матиме вплив і на них.

В обидвох цих битвах ви маєте непохитну підтримку Сполучених Штатів Америки і американського народу, включаючи майже мільйон гордих американців українського походження. Ви маєте також об'єднану підтримку Європи – Західної, Центральної і Східної Європи – всі зацікавлені у вашому

демократичному успіху, тому що ваш успіх напряду стосується справи цілісної, вільної і мирної Європи. Чи не зазнаєте ви невдачі, чи цей експеримент не провалиться... Я, дійсно, не перебільшую, коли кажу, що всі волелюбні народи світу вас підтримують, тому що так багато залежить від того, чи вдасться ваш крихкий експеримент із побудовою демократії.

free – опущення

майже, мабуть – додавання

I've traveled over 1.3 million miles just since being Vice President - З часу обрання мене віце-президентом я подолав мільйон триста тисяч кілометрів (перестановка)

Because as all of you know the struggle for Ukraine's freedom is not confined to the battlefields of the east. Constitutional reform that includes judicial reform and decentralization does not compromise your sovereignty. It enhances it. It's an important step to building a strong, new nation. And it's important to the Ukrainian-European future.

Саме тому необхідна повна імплементація Мінських домовленостей. Проведення дійсно вільних, справедливих виборів – це те, що найбільше лякає Кремль. Їм не тільки потрібна ваша територія, їх також лякає ваш успіх. Адже коли відбудуться вільні вибори, люди вирішать, я впевнений, що вони хочуть залишитися невід'ємною частиною України, що вони є українцями в першу чергу, і саме це лякає Росію, саме це лякає Путіна.

Ви всі, напевно, знаєте, що боротьба за свободу України не обмежується лише тільки полями бою на сході. Конституційні реформи, які включають реформу судової системи і децентралізацію, не послаблюють ваш суверенітет. Вони зміцнюють його. І це дуже важливо для майбутнього України в Європі.

That's why the Minsk Agreement needs to be implemented in full - Саме тому необхідна повна імплементація Мінських домовленостей (перестановка)

Проведення – додавання

That's why the Minsk Agreement needs to be implemented in full. And truly free and fair elections are exactly what the Kremlin fears the most. It's not just your territory they covet; it's your success that they fear. For if free elections occur, and the people determine, as I am confident they will, that they want to remain an integral part of Ukraine, that they are Ukrainians first, that's what Russia fears. That's what Putin fears.

This issue of federalism is the thing that almost prevented our nation from coming into being. Autonomous independent states, their determination to have their own police forces, their determination to have their education system, to have their own government under the united Constitution.

But in addition, you also have a battle, a historic battle against corruption. Ukraine cannot afford for the people to lose hope again. The only thing worse than having no hope at all is having hopes rise and see them dashed repeatedly on the shoals of corruption.

Саме ця проблема федералізму мало не завадила формуванню нашої держави. Автономні незалежні штати, їх намір мати свою власну поліцію, їх намір мати свою власну освітню систему, мати свій власний уряд в рамках об'єднаної Конституції.

Але, *крім того*, у вас є ще інша боротьба, історична боротьба – проти корупції. Україна не може собі дозволити, щоб люди втратили надію ще раз. Єдине, що гірше ніж відсутність сподівань, це бачити, що воскреслі надії згасають знову й знову через корупційні негаразди.

But in addition - крім того (антонімічний переклад)

And if the people resign *themselves* to exploitation and *corruption* for fear of losing whatever little they have left, that would be the death knell for Ukrainian democracy. We've taken so many critical steps already. But all of you know there's more to do to finish this race. Not enough has been done yet.

As the Prime Minister and the President heard me often say, I never tell another man or another nation or *another woman* what's in their interest. But I can tell you, you cannot name me a single democracy in the world where the cancer of corruption is prevalent. You cannot name me one. They are thoroughly inconsistent. And it's not enough to set up a new anti-corruption bureau *and establish a special prosecutor fighting corruption*. The Office of the General Prosecutor desperately needs reform. The judiciary should be overhauled. The energy sector needs to be competitive, ruled by market principles -- not sweetheart deals. It's not enough to push through laws to increase transparency with regard to official sources of income. Senior elected officials have to remove all conflicts between their business interest and their government responsibilities. *Every other democracy in the world -- that system pertains.*

Якщо люди дозволять, щоб їх експлуатували через те, що вони бояться втратити вже те, що вони мають, то це стало б кінцем для української демократії. Ми вже так багато зробили вкрай необхідного. Але всі ви знаєте, що необхідно зробити ще більше, аби завершити цей шлях. Ще не все зроблено.

І Прем'єр-міністр, і Президент чули, як я часто кажу: я ніколи не розказую іншим людям, чи країнам, що становить їх інтерес. Але зазначу, ви не зможете назвати мені жодної демократії в світі, де панувала б ракова пухлина корупції. Ви не можете назвати жодної *такої країни*. Вони абсолютно несумісні. І недостатньо просто організувати нове бюро з боротьби із корупцією і запровадити спеціального антикорупційного прокурора. Генеральна

прокуратура конче потребує реформ. Судоустрій має бути перебудований. Енергетична галузь має бути конкурентоспроможною і керуватися ринковими принципами, а не полюбовними домовленостями. Недостатньо прийняти закони для збільшення прозорості щодо джерел доходів *посадових осіб*. Вищі виборні посадовці мають позбутися будь якого конфлікту інтересів між власним бізнесом та своїми урядовими обов'язками. *Ця система властива всім іншим демократіям світу.*

Themselves, and corruption, or another woman – опушення

такої країни – додавання

and establish a special prosecutor fighting corruption – опушення

посадових осіб – додавання

Every other democracy in the world -- that system pertains - Ця система властива всім іншим демократіям світу (перебудова)

The United States *is* with you in this fight. We understand we're with you afar. It's much harder for you than it is for us. We've stepped up with official assistance to help backstop the *Ukrainian* economy. We've rallied the international community to commit a total of \$25 billion in bilateral and multilateral financing to support Ukraine. It includes \$2 billion in U.S. loan guarantees and the possibility of more.

Yesterday I announced almost \$190 million in new American assistance to help Ukraine fight corruption, strengthen the rule of law, implement critical reform, bolster civil society, advance energy security. That brings our total of direct aid to almost \$760 million in direct assistance, in addition to loan guarantees since this

crisis broke out. And that is not the end of what we're prepared to do if you keep moving.

Сполучені Штати *стоять* разом з вами в цій боротьбі. Ми розуміємо, що підтримуємо вас здаля. Для вас це набагато важча *робота*, ніж для нас. Ми збільшили державну допомогу для того, щоб не дати *вашій* економіці відкотитися назад. Ми вже зорганізували міжнародну спільноту на те, щоб надати 25 мільярдів доларів фінансової допомоги Україні через двосторонні та багатосторонні механізми. У тому числі і 2 мільярда доларів кредитних гарантій від США, а також *можливі додаткові кошти*.

Вчора я оголосив про майже 190 мільйонів доларів нової американської допомоги Україні для того, щоб боротися з корупцією, зміцнити верховенство права, здійснити вкрай важливі реформи, підтримати громадянське суспільство, сприяти енергетичній безпеці. В цілому наша пряма допомога складає майже 760 мільйонів доларів, у додаток до кредитних гарантій, з моменту, як спалахнула ця криза. І це не все, що ми готові зробити, якщо ви й надалі рухатиметесь вперед.

Is – стоять (логізація)

Робота – додавання

Ukrainian – вашій (генералізація)

можливі додаткові кошти – додавання

But for Ukraine to continue to make progress and to keep the support of the international community you have to do more, as well. The big part of moving forward with your IMF program -- it requires difficult reforms. And they are difficult. Let me say *parenthetically* here, all the experts from our State Department

and all the think tanks, and they come and tell you, *that you know what you should do is you should deal with pensions*. You should deal with -- as if it's easy to do. Hell, we're having trouble in America dealing with it. *We're having trouble*. To vote to raise the pension age is to write your political obituary in many places.

Але для того, щоб Україна й надалі робила поступ і мала підтримку міжнародної спільноти, ви маєте робити більше. Великою мірою, для прогресу у вашій програмі з МВФ потрібні важкі реформи. І вони насправді важкі. І я хочу вам сказати, що всі наші експерти з Держдепартаменту, з наших науково-дослідних інститутів, вони завжди кажуть: «От, знаєте, *що вам треба зробити? Зайнятися пенсіями*, зайнятися цим, і цим». Звичайно, їм легко сказати. Навіть у нас це важко дається. Проголосувати за підняття пенсійного віку – це, у багатьох місцях, написати свій політичний некролог.

Parenthetically – опущення

that you know what you should do is you should deal with pensions - що вам треба зробити? Зайнятися пенсіями (членування)

We're having trouble - опущення

Ladies and Gentlemen, I will speak of Ukraine. I will speak of the writer who took a beating on the Maidan to put him in the hospital. When asked why he sustained those injuries, why he was willing to endure it, he wrote: "People who don't protest injustice, they have no future."

I will speak of the young mother who gave up a lucrative career working on government reform. And then when asked why, she replied: "*I have two small children and I cannot fight in the east. So this is what I can do for my country.*" (Applause.)

I will speak up for the university student who handed out food on the Maidan and later spoke about how those months changed. *She said: “Now people don’t think about what Ukraine can give them but about what they can give Ukraine.”*

Пані і панове, я буду *завжди* говорити про Україну. Я буду говорити про письменника, якого побили на Майдані, який попав у лікарню, і коли його спитали, чому він готовий винести побиття і витерпіти біль, він відповів, що люди, які не протестують проти несправедливості, не мають майбутнього.

Я буду говорити про молоду матір, яка відмовилася від вигідної кар’єри задля роботи над урядовою реформою. І коли її спитали чому, вона сказала: «Я не можу воювати на сході країни, бо в мене двоє дітей, і це єдине, що я можу зробити для своєї країни».

Я буду говорити про студентку, яка роздавала їжу на Майдані, і яка згодом відповіла на питання, що змінилося за ті місяці: *«Тепер люди думають про те, що вони можуть дати Україні, а не що Україна може дати їм.»*

Завжди – додавання

I have two small children and I cannot fight in the east. So this is what I can do for my country - Я не можу воювати на сході країни, бо в мене двоє дітей, і це єдине, що я можу зробити для своєї країни (перебудова)

She said – опущення

Now people don’t think about what Ukraine can give them but about what they can give Ukraine - Тепер люди думають про те, що вони можуть дати Україні, а не що Україна може дати їм (перебудова)

I will speak of the men and women of this institution, a freely elected representative body of the people. I will speak of *the sacrifices you've made*. Nadiya Savchenko, the pioneering Ukrainian helicopter pilot who was elected to the Rada, despite being unjustly imprisoned in [sic] to this day. I will speak of her bravery, and many others will, as well. I will speak about how it's up to all of you to ensure the people of this land, once and for all -- that mighty family of all men that are free.

Ukraine's moment. It may be your last moment. Please for the sake of the rest of us, *selfishly on my part*, don't waste it. Seize the opportunity. Build a better future for the people of Ukraine.

Я буду говорити про чоловіків та жінок цієї установи, про ваш орган влади, представницький орган вільно обраний людьми. Я буду казати про те, *чим ви пожертвували*. Про Надю Савченко, українського пілота – новаторку, яку обрали до Ради, попри те, що вона ув'язнена в Росії ще й дотепер. Я буду говорити про її мужність, а *також про мужність багатьох* інших. Я буду говорити про те, що від вас усіх залежить, щоб народ цієї землі, оця міцна сім'я людей, українська сім'я, назавжди були вільними.

Це час України. Може це ваш останній шанс. І, будь ласка, заради нас, заради всіх, не змарнуйте цей час, не втрачайте цю можливість. Скористайтесь цієї можливістю. Побудуйте краще майбутнє для народу України.

the sacrifices you've made - *чим ви пожертвували (перебудова)*

також про мужність багатьох – додавання

selfishly on my part – опущення

Проаналізувавши текст промови Дж. Байдена, ми бачимо, що він зовсім не використовує фрази-кліше та намагається підбадьорити людей своєю позитивною промовою, навіть, коли веде мову про війну. Превалюючими перекладацькими прийомами є опущення, додавання, логізація та перебудова. Ці перекладацькі прийоми є дуже важливими, адже вони допомагають передати точний меседж адресанта.

4.3.Порівняльний аналіз політичних промов Д. Трампа і Дж. Байдена

Кандидати в президенти США від конкуруючих політичних партій, президент Дональд Трамп та колишній віце-президент Джо Байден мають різні погляди на те, як Сполучені Штати повинні ставитися до решти світу. На базовому рівні розбіжності очевидні, якщо порівняти гасло Трампа «Америка передусім!» з тим, що Байден проголошує підтримку ширшій міжнародній співпраці. Проте розбіжності вони мають не лише у політичних поглядах, а й у подачі своїх політичних промов.

Тож, особливості політичних промов Дональда Трампа:

1. Використання наближення до розмовного реєстру, тобто простота мовлення, задля розширення своєї аудиторії;
2. Використання простих речень та конструкцій, членування складного речення на кілька неповних;
3. Непохитність у висловлюваннях і пропонування готових рішень.

Особливості політичних промов Джо Байдена:

1. Формальний стиль промов, бажаючи привернути увагу науковців та інтелектуалів;
2. «Позитивність» промов;
3. Уникання фраз-кліше;
4. Читабельність і чіткість.

Підсумовуючи, ми можемо відзначити, що Дональд Трамп і Джо Байден мають зовсім різні стратегії своїх політичних промов. Дональд Трамп навмисно спрощує текст політичних промов, щоб завоювати увагу більшої частини народу Америки. Джо Байден, навпаки, намагається залучити до своєї аудиторії більш інтелегентну частину населення Америки, використовуючи більш літературні вислови, при цьому залишаючись зрозумілим для всіх. Д. Трамп більш жорстокий у своїх висловлюваннях, у той час, коли Дж. Байден несе позитив та має бажання прислухатися до народу.

Висновки до розділу 4

Підводячи підсумки, маємо зазначити, що Дж.Байден дотримується формальної мови. Також він не прагне дуже спростити тексти своїх промов, намагаючись привернути інтелектуальну частину народу на свій бік. Проте це не заважає йому доносити свою думку достаньо просто і зрозуміло для іншої частини населення Америки.

Проаналізувавши тексти промов Джо Байдена, ми бачимо що він зовсім не використовує фрази-кліше та намагається підбадьорити людей своєю позитивною промовою, навіть, коли веде мову про війну. Превалюючими перекладацькими прийомами для перекладу його промов українською мовою є опущення, додавання, логізація та перебудова. Ці перекладацькі прийоми є дуже важливими, адже вони допомагають передати точний меседж адресанта.

Можемо ажж відзначити, що Дональд Трамп і Джо Байден мають зовсім різні стратегії своїх політичних промов. Дональд Трамп навмисно спрощує текст політичних промов, щоб завоювати увагу більшої частини народу Америки. Джо Байден, навпаки, намагається залучити до своєї аудиторії більш інтелегентну частину населення Америки, використовуючи більш літературні вислови, при цьому залишаючись зрозумілим для обох сторін. Д. Трамп більш жорстокий у своїх висловлюваннях, у той час коли Дж. Байден несе позитив та має бажання прислухатися до народу.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

На основі проведених теоретичних та практичних досліджень ми визначили, що політична промова – це гострополітичний виступ, призначений для переконання аудиторії в доцільності застосування певної ідеї, вжиття заходів та дій. У текстах політичних промов переважають інформація конітивного, оперативного й емоційного типів. На основі домінування певного з них виокремлюють види політичних промов та обирають відповідні їм стратегії усного й письмового перекладу.

Політичні промови класифікують за такими критеріями: місце й привід для їх реалізації, тематичний зміст повідомлення та орієнтовна аудиторія. Основними видами політичних промов є парламентські, передвиборчі, партійні, вітальні, святкові, ділові. Крім того, О. Й. Шейгал виокремлює такі ритуальні жанри політичних промов: інавгураційна / прощальна мова, Різдвяне / Новорічне звернення, застільна промова, ювілейна / урочиста промова, приурочена до знаменних дат, вручення премій, відкриття форумів, фестивалів, виставок

Розглянувши структурно-стилістичні особливості текстів політичних промов, можемо зазначити, що у загальному випадку вони складаються з трьох частин, кожна з яких покликана виконати специфічну комунікативну функцію: вступу – опанування аудиторією; основної частини – виклад повідомлення; висновку – узагальнення, підведення підсумків, заклик до дії. Особливою рисою політичного виступу є його емоційна насиченість та експресивність, які досягаються за рахунок вживання відповідних синтаксичних і лексичних стилістичних прийомів. До синтаксичних стилістичних прийомів, характерних для англійських текстів політичних промов, зараховуємо еліпсис, називні речення, апосіопезу, асиндетон, парцеляцію, повторення, перелічення, тавтологію, полісиндетон, паралельні конструкції, інверсію, відокремлення членів речення і риторичні запитання. У свою чергу, серед лексичних

стилістичних прийомів домінує вживання метафори, метонімії, синекдохи, перифразу, гіперболи, епітета.

На підставі проведеного аналізу лексико-граматичних особливостей текстів англомовних політичних промов можемо стверджувати, що тексти англомовних політичних промов містять тематично об'єднані групи слів, представлені прагматично позитивними і прагматично негативними лексичними одиницями. Крім того, для них є характерним вживання численних термінів, що належать як до власне суспільно-політичної лексики, так і запозичених з інших сфер діяльності (наука, техніка і т.д.). Серед загальної політичної лексики виокремлюють такі основні шари: детермінологізована політична лексика, оцінно-нейтральна базова політична термінологія, оцінно-марковані базові політичні терміни й так звані «слова-хронотопи». У свою чергу, специфічна термінологія в текстах англомовних політичних промов представлена чотирма семантичними групами, а саме: політичною, економічною, терористичною й мілітарною. До граматичних особливостей англомовних текстів політичних промов належать використання інклюзивного займенника 1-ї особи множини, афіксів, абстрактних іменників, різноманітних часових форм для позначення проогнозів та перспектив на майбутнє.

У першому підрозділі другого розділу було розглянуто основні види перекладу політичних промов, а саме усний та письмовий. Зважаючи на насиченість англомовних текстів політичних промов певною соціокультурною інформацією, реалізація кожного з видів їх перекладу передбачає використання певної стратегії, серед яких виокремлюємо: випущення, розширення, екзотику, оновлення, ситуативну еквівалентність, створення.

Політичний дискурс США також відрізняється високим рівнем прецедентності, що спонукає перекладачів обирати чи замінити ці феномени, чи випустити, чи надавати їм перекладацький коментар. Звісно, що заміна прецеденту та перекладацький коментар будуть доречними й активно

використовуватимуться при письмовому перекладі. Тоді як випущення буде продуктивним в усному перекладі.

З огляду на наявність оцінної інформації в текстах англомовних політичних промов перекладачеві доводиться також вдаватися до певних перекладацьких стратегій задля відтворення ступеня інтенсивності оцінки, а саме: інтенсифікація, деінтенсифікація, збереження її вихідного рівня інтенсивності. Вибір певної стратегії визначається середовищем функціонування оцінної лексики, тобто типом дискурсу, орієнтацією на потенційних адресатів перекладу з прогнозуванням їхньої можливої реакції, а також перекладацькими установками, які визначаються метою перекладу.

Ми проаналізували особливості перекладацької діяльності, а саме: переклад здійснюється у різних умовах; тексти, що перекладаються є різними за тематикою, стилістикою та жанровою приналежністю; переклади виконуються в усній та письмовій формах та ін. І саме це зумовлює необхідність наукової класифікації видів перекладацької діяльності (видів перекладу). Вона розрізняється за такими критеріями: за співвідношенням типів мови перекладу та оригіналу (діахронічний, транспозиція, міжмовний переклад, інтерсеміотичний), за характеристикою суб'єкта перекладу (той, що виконує людина, яка не є автором оригіналу, авторський, комп'ютерний, змішаний), за ознакою форми презентації тексту перекладу та оригіналу (письмовий переклад, усний переклад, синхронний переклад, послідовний переклад, односторонній, двосторонній переклад), за жанрово-стилістичною ознакою (науково-технічний переклад, суспільно-політичний, художній, військовий, юридичний, побутовий), за способом передання змісту оригіналу (повний, неповний, скорочений, фрагментарний, аспектний, анотаційний, реферативний), за відповідністю тексту перекладу оригіналу (вільний, адекватний, точний). Як правило, виокремлюють такі основні види усного перекладу: синхронний, послідовний, односторонній, двосторонній. Задля адекватного перекладу змісту перекладачі використовують такі прийоми: підготовка до завдання, збалансованість реального змісту і

здогадки, тренування швидкості перебігу розумових процесів, дотримання етичних аспектів роботи усного перекладача. На основі інформації, викладеної у третьому підрозділі, письмовий переклад – це переклад, що здійснюється в письмовій формі та поділяється на дві категорії: письмовий переклад письмового тексту (переклад письмового тексту, який здійснюється у письмовій формі); письмовий переклад усного тексту (переклад усного тексту, який здійснюється у письмовій формі). Науковці виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій: граматичні (перестановки, опущення і додавання, перебудови та заміни граматичних категорій); стилістичні (експресивація, модернізація та архаїзація); лексичні (заміна і додавання, конкретизація і генералізація).

Підводячи підсумки, відзначимо, що жанр усного політичного виступу, незважаючи на його емоційну насиченість й ефект спонтанності, усе ж зазвичай має продуману синтаксичну організацію. Проаналізовані мови Д. Трампа – не виняток. Використання паралелізму і повторів створює більш чіткий ритм мови, що підсилює вплив на аудиторію. Саме ритм впливає на емоції слухачів, а також на сприйняття сенсу всього повідомлення, що вкрай важливо в політичному дискурсі. Д. Трамп є справжнім майстром публічних виступів. Просуваючи свої ідеї та пропозиції, він відкрито і, не озираючись на авторитети, обговорює наболілі проблеми, про які в країні прийнято мовчати. Саме тому він використовує мову, зрозумілу простому американцеві, щоб ще раз підкреслити – він не просто мільярдер, а людина з народу, він один з них. Еліпсис і паралелізм допомагають йому зробити мову доступною. Він використовує прості слова, неодноразово повторюючи їх у своїх висловлюваннях. Усе це сприяє посиленню емоційного впливу на аудиторію, що і є основним завданням оратора.

На прикладі перекладу інавгураційної промови Д. Трампа сайтом новин ми можемо простежити основні використані перекладацькі трансформації. У цьому перекладі переважають такі перекладацькі прийоми: логізація, перебудова, опущення та додавання.

Самостійно переклавши і проаналізувавши текст промови Д. Трампа маємо всі підстави стверджувати, що він обирає прості слова, аби бути більш зрозумілим та створити ефект наближення до народу. Превалюючими перекладацькими прийомами в межах нашого перекладу є опущення, додавання і перебудова.

Отримані результати тісно корелюють з результатами аналізу паралельних текстів його промов англійською й українською мовами. Це, у свою чергу, дозволяє стверджувати, що для перекладу промов Д. Трампа українською мовою буде характерним застосування опущень, додавань та перебудови синтаксичних структур.

Аналіз промови Джо Байдена дозволив зробити висновок, що він дотримується формальної мови. Також нинішній президент США не прагне надто спростити тексти своїх промов, намагаючись привернути інтелектуальну частину народу на свій бік. Проте це не заважає йому доносити свою думку достанько просто і зрозуміло для іншої частини населення Америки.

Джо Байдена майже зовсім не використовує фрази-кліше у своїх промовах та намагається підбадьорити людей своїм позитивним ставленням, навіть, коли веде мову про війну. Превалюючими перекладацькими прийомами при перекладі його промов українською мовою є опущення, додавання, логізація та перебудова. Ці перекладацькі прийоми допомагають передати точний меседж адресанта.

Можемо відзначити, що Дональд Трамп і Джо Байден користуються зовсім різними стратегіями виголошення своїх політичних промов. Дональд Трамп навмисно спрощує текст політичних промов, щоб завоювати увагу більшої частини народу Америки. Джо Байден, навпаки, намагається залучити до своєї аудиторії більш інтелігентну частину населення Америки, використовуючи більш літературні вислови, при цьому залишаючись зрозумілим для широкого загалу. Д. Трамп більш жорстокий у своїх висловлюваннях, у той час, коли Дж. Байден несе позитив та має бажання прислухатися до народу.

Summary

Korshunova I. A. Urkainian Translation Features of English Political Discourse (based on D. Trump's and J. Biden's Speeches)

The given paper project is stated at 100 pages. During the research process 80 related literature sources were reviewed and studied (among them 65 Ukrainian\Russian and 15 English ones).

This project is devoted to the research of the features of Ukrainian translation of English political discourse into Ukrainian (based on D. Trump's and J. Biden's speeches).

The role of politics and the negotiation process of the decade is growing more and more, therefore, actual scholars are increasingly aware of the fact that political discourse is a problem not only in political, but also in linguistic and cultural matters. The premature and full-fledged transcendence of political speeches with the considering of linguistic and cultural peculiarities requires the involvement of not only high levels of language proficiency, but also a deep foundation of background knowledge, and some information about the speaker's native country.

The object of the study is the texts of political speeches as a source of potential translation difficulties. Accordingly, the subject of the study is the features of the translation of D. Trump's and J. Biden's political speeches into Ukrainian.

Descriptive, deductive and comparative research methods were used.

Realization of the formulated purpose and subject involves solving the following tasks:

- to clarify the definition of the term "political speech" and define its main types;
- analyze the structural-stylistic and lexical-grammatical features of the English texts of political speeches, causing potential difficulties in their translation;
- to determine the regularity and frequency of the use of particular translation transformations for the translation of political speeches;
- to consider translation methods and strategies applicable to different types of translation and interpretation of political speeches;

- to explore the individual style of political speeches by D. Trump, determine the peculiarities of their translation into Ukrainian, and perform their own translation.

Chapter 1 covers such issues as political speech definition and its classification, structural-stylistic features of the texts of political speeches, the lexical-grammatical features of the texts of English political speeches. In Chapter 2 main types of political speech translation, translation strategies, features of translating activities, the classification of translation and interpretation types, and translation transformations are represented. In addition, we have analyzed D. Trump`s speeches and translation techniques, which were used for their translation into Ukrainian. Finally, own translation of D. Trump`s political speech was performed. Also in Chapter 4 we`ve investigated features of J. Biden`s texts of political speeches and also compared D. Trump`s and J. Biden`s political speeches.

Keywords: translation techniques, political speech, types of political speeches, interpretation, translation, translation difficulties, structural-stylistic features, lexical-grammatical features.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева І. С. Професійний тренінг перекладача : навч. посіб. Санкт-Петербург : Союз, 2001. 288 с.
2. Антрушина Г. Б. Лексикология английского языка: учебник для студентов. Москва : Дрофа, 2001. 288 с.
3. Арнольд И. В. Стилистика. *Современный английский язык*. Москва : Флинта, Наука, 2009. 384 с.
4. Арутюнова Н. Д. Дискурс. *Лингвистический энциклопедический словарь* [гл. ред. В. Н. Ярцева]. Москва : Сов. энциклопедия, 1990. С. 136–137.
5. Баранов А. Н. Введение в прикладную лингвистику. Москва : Эдиториал УРСС, 2001. 360 с.
6. Баранов А. Н., Казакевич Е. Г. Парламентские дебаты: традиции и новации. Москва : Знание, 1991. 175 с.
7. Бархударов Л. С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва : «Междунар. отношения», 1975. 240 с.
8. Башук А. И. Коммуникативные стратегии политического ритуала. ПОЛИТЭКС. 2006. № 2. – URL: <http://www.politex.info/content/view/235/30/>
9. Бессонова Л. Е. Новые лингвополитологические исследования в Украине. [ред. А. П. Чудинов]. Екатеринбург, 2007. Вип. 21. С. 18–22.
10. Борботько В. Г. Принципы формирования дискурса : От психолингвистики к лингвосинергетике. Москва : КомКнига, 2007. 2-е изд. 288 с.
11. Ботвина Н. В. Офіційно-діловий та науковий стилі української мови : навч. посіб. Київ : Арттек, 1999. 264 с.
12. Будаев Э. В. Зарубежная политическая лингвистика : учеб. пособие. Москва : Наука, 2006. 252 с.
13. Васенко Л. А. Фахова українська мова : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2008. 272 с.

14. Винокур Т. Г. Закономерности стилистического использования языковых единиц. Москва : Наука, 2009. 2-е изд. 240 с.
15. Волкотруб Г. Практична стилістика української мови : навчальний посібник. Тернопіль, 2004. 216 с.
16. Ворожцова О. А. Прецедентные феномены в российском и американском предвыборном. 2007. Вып. 3. С. 69–73.
17. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. Москва : Наука, 1983. 139 с.
18. Гладіліна Г. Г. Питання мовленнєвої культури та стилістики. Київ, 1997. 125 с.
19. Головащук С. І. Словник-довідник з правопису. Київ, 1989. 830 с.
20. Гром'як Р. Літературознавчий словник-довідник. Київ : Академія, 2006. 752 с.
21. Гудков Д. Б. Теория и практика межкультурной коммуникации. Москва : Гнозис, 2003. 288 с.
22. Гуськова Т. И. Трудности перевода общественно-политического текста с английского языка: учеб. пособие. Москва, 2000. 228 с.
23. Дейк Т. А. ван. Дискурс и власть. *Репрезентация доминирования в языке и коммуникации*. Москва : Либроком, 2013. 344 с.
24. Дзенс Н. И. Теория и практика перевода. Санкт-Петербург : Антология, 2007. 560 с.
25. Ділова українська мова: навч. посібник. [ред. Горбула О. Д., Паламар Л. М., Кацавець Г. М.]. Київ, 2000, 4-те вид.
26. Еверест: Труднощі перекладу політиків. URL: <https://everest-center.com/trudnoshhi-perekladu-politikiv/>
27. Єфімов Л. П. Стилiстика англiйської мови i дискурсивний аналіз: учбово-методичний посiбник. Вінниця : Нова книга, 2004. 240 с.
28. Жлуктенко Ю. О. Проблеми адекватності перекладу. *Теорія і практика перекладу*. 1981. №6. С. 85-91.

29. Инаугурационная речь Трампа. Полный текст. URL: https://rian.com.ua/world_news/20170120/1020697986.htm
30. Карасик В. И. Язык социального статуса. Москва : ИТДГК «Гнозис», 2004. 333 с.
31. Казакова Т. А. Практические основы перевода. English – Russian. Санкт-Петербург : Издательство «Союз», 2001. 320 с.
32. Карабута О. Сучасна суспільно-політична лексика [ред. О. Мішуков]. Херсон : Айлант, 2002. Вип. 14. С. 69–72.
33. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Москва : “ЧеРо”, “Юрайт” 2000. 136 с.
34. Коптілов В. В. Теорія і практика перекладу : Навч. посібник. Київ : Юніверс, 2003. 280 с.
35. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу. Київ : Наука, 1986. 448 с.
36. Коршунова І. А., Король Т. Г. Особливості перекладу англomовних політичних виступів українською мовою. Полтава. 2019
37. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. Київ : Академія, 2000. 288 с.
38. Латышев Л. К. Курс перевода. *Эквивалентность перевода и способы ее достижения*. Москва : Международные отношения, 1981. 248 с.
39. Латышев Л. К. Перевод: теория, практика и методика преподавания. Москва : Академия, 2003. 192 с.
40. Латышев Л. К. Технология перевода. Москва : Академия, 2001. 320 с.
41. Левицкая Т. Р. Теория и практика перевода с английского языка на русский. Москва : Издательство литературы на иностранных языках, 1963. 263 с.
42. Лобанова Т. Н. Проблема перевода политических текстов в лингвопрагматическом аспекте (на материале газет КНР). *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки*. 2013. № 2. С. 226–230.

43. Маркович А. А. Аргументативная коммуникация. *Методология исследования политического дискурса: Актуальные проблемы содержательного анализа общественно-политических текстов*: сб. науч. трудов. [под общ. ред. И. Ф. Ухвановой Шмыговой]. Минск, 1998. Вып. 1. С. 144–150.
44. Мацько Л. І. Лінгвістична риторика. Наука і сучасність: Зб. наук. Праць. Ч.4. Київ : Логос, 1999. С. 3–16
45. Минченков А. Г. Когнитивно-эвристическая модель перевода. 2008. Вып. 2. Ч. 2. С. 208–222.
46. Нелюбин Л. Л. Толковый переводоведческий словарь Москва : Флинта: Наука, 2006. 320 с.
47. Петренко В. В. Політична мова чи політичний дискурс? *Вісник Київського нац. університету ім. Т. Шевченка: Сер.: Філософія. Політологія*. 2006. № 81/83. С. 124–126.
48. Попова Т. Г. Интеграция языка и культуры как культурологическая реальность в процессе перевода. *Пространства и концептосферы языка: структура, дискурс, метатекст: Материалы Международной научной конференции по актуальным проблемам теории языка и коммуникации*. – Москва, 2009. С. 361–382.
49. Прищепчук С. А. Переводческая стратегия при воспроизведении оценочной лексики в переводе. *Вестник Пятигорского государственного лингвистического университета*. Пятигорск : ПГЛУ, 2008. № 4. С. 79–84.
50. Прищепчук С. А. Структурно-семантические и функциональные особенности категории оценки в аспекте ее реализации при переводе политического дискурса. *Вестник Северо-Кавказского государственного технического ун-та: сб. науч. тр.* Гуманитарные науки. Ставрополь: СевКавГТУ, 2008. №6. С. 192–196.
51. Рецкер А. И. Теория перевода и переводческая практика. Москва : Международные отношения, 1974. 244 с.

52. Рецкер Я. И. Стилистико-грамматическое значение абсолютных конструкций в английском языке. Москва : Р. Валент, 2004. 240 с.
53. Родоман Н. В. Английский для магистрантов. Курс политперевода. Москва, 2009. 254 с.
54. Рябцева Н. К. Стереотипность и творчество в переводе. 2008. № 12. С. 11–28.
55. Самарина И. В. Личность, речь и юридическая практика : сборник научных трудов. *Прагматический аспект функционирования политической метафоры в политическом дискурсе*. Вып. 14. Ростов-на-Дону : ДЮИ, 2011. С. 257–264.
56. Сегодня : Повна промова Дональда Трампа на інавгурації: текст. URL: <https://ukr.segodnya.ua/world/polnaya-rech-donalda-trampa-na-inauguracii-tekst-790326.html>
57. Сковородников А. П. Риторика. Лингвистика: сб. статей *О необходимости разграничения понятий «риторический прием», «стилистическая фигура», «речевая тактика», «речевой жанр» в практике терминологической лексикографии*. Смоленск: СГПУ, 2004. С. 5–11.
58. Степанов Ю. С. Язык и наука конца 20 века. *Альтернативный мир. Дискурс. Факт и принцип причинности*. Москва : РГГУ, 1995. С. 36–48.
59. Федоров А. В. Основы общей теории перевода. СПб. : Переводоведение, 2002. 416 с.
60. Фёдоров. А. В. О художественном переводе. Санкт-Петербург : Гослитиздат, 1941. 260 с.
61. Харламова Т. В. Романо-германская филология. *Политический дискурс как отражение общественных процессов*. Саратов: изд-во Саратовского университета. 2004. Вып. 4. С. 240 – 245.
62. Чудинов А. П. Политическая лингвистика : учеб. пособие. Москва : Флинта : Наука, 2012. 4-е изд. 256 с.

63. Шевченко І. С. Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна. *Герменевтичний аспект перекладу як вторинної метакомунікації*. 2003. Вип. 609. С. 7–11.
64. Шейгал Е. І. Семиотика політичного дискурсу. Волгоград: Перемена, 2000. 368 с.
65. Barack Obama's Address to the Troops in Afghanistan. 2010, March 28. URL: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamatroopsafghanistan.htm>
66. Barack Obama's Weekly Address Honoring Iraq War Troops & Veterans. URL: <http://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamaweeklyaddress17dec2011.htm>
67. Crystal D. *Cambridge University Press*. English as a Global Language. 2003. 202 p.
68. Donald Trump's Remarks on Trump Organization Chairman and CEO at CPAC 2011, February 10. URL: <http://www.p2012.org/photos11/cpac11/trump021011spt.html>
69. Jakobson R. On Linguistic Aspects of Translation. In R.A. Brower (ed.), *On Translation*. New York: Oxford University Press, 1966. 107–239 p.
70. Nida Eu. *Toward a Science of Translation – with Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*. Leiden: Brill, 1964. 278 p.
71. Lackoff G. Understanding Trump. URL: <https://georgelakoff.com/2016/07/23/understanding-trump-2/>
72. Nida Eu. *The Theory and Practice of Translation*. Leiden: Brill, 1974. 218 p.
73. *Practical Course of Translation from English into Ukrainian: навч. посіб.* Вінниця : Нова. Книга, 2011. 136 с.
74. President Donald Trump's rally in Melbourne, Florida. 2017, February 18. URL: <http://www.vox.com/2017/2/18/14659952/trumptranscript-rally-melbourne-florida>

75. Remarks By The President : A More Perfect Union. “The Race Speech”.
URL: <http://www.whitehouse.gov/remarkspresident-a-more-perfect-union-the-race-speech>.
76. Remarks By The President Barack Obama : Victory speech. URL:
<http://www.whitehouse.gov/2008/11/04/remarks-president-victory-speech>.
77. Remarks By The President Barack Obama. URL:
<http://www.obamaspeeches.com>
78. Text of American Presidents’ Speeches. URL: <http://www.nytimes.com>.
79. The Readability and Simplicity of Donald Trump’s Language. URL:
<https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/1478929917706844>
80. Trump and Biden final debate fact-checked: Presidential debate 2020.
URL: <https://www.bbc.com/news/election-us-2020-54645608>